

Arkiest. os. 29/11.2.1993

TÖYSÄ
ESIHISTORIALLISTEN KOHTEIDEN INVENTOINTI
K. Katiskoski 1992

MJR 863 01 0001 - 0011

SISÄLLYS

JOHDANTO	2
HUOMIOITA INVENTOINTITYÖSTÄ	3
KIINTEÄT KOHTEET (SUOJELUKOHTEET)	6
KOHDELUETTELO	9
KARTTA KOHTEISTA	10
LÖYTÖLUETTELO	11
KOHTEET 1-30	13
LUETTELO NEGATIIVEISTA JA KUVISTA	77
LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA	78
KUVATAULUT	79

JOHDANTO

Vaasan läänin seutukaavaliiton tilaaman ja rahoittaman esihistoriallisten muinaisjäännösten inventoinnin pääkohteina v. 1992 olivat läänin kaakkoiset naapurikunnat Töysä ja Lehtimäki. Lisäksi ohjelmaan kuului Luodon (Larsmo) rannikkokunnan inventointi (ks. myös Lehtimäen ja Luodon inventointikertomukset). Kenttätyön suoritin 5.5.-27.5 1992 välisenä aikana, josta kolme viikkoa Töysän ja Lehtimäen alueella yhteensä ja ainoastaan yksi varsinainen tarkastuspäivä paikallisten harrastajien kanssa Luodon saaristossa. Aiempi arkeologinen tutkimustoiminta on rajoittunut näissä kunnissa lähinnä muutamiin tarkastuskäynteihin. Töysässä ovat kuitenkin A. Hackman ja K. Soikkeli jo v. 1908 tehneet pari koekaivausta Niku-Pennalan rautakautisen haudan löytöpaikalla sekä kansantarinoista tunnetulla Tohninmäellä. Seutukaavaliiton luettelo käsitteääkin Töysän osalta vain maininnan irtolöydöistä ja tuhotusta rautakauden Niku-Pennalan haudasta. V. 1992 suoritettujen inventointien kokonaiskustannukset jälkitöineen jäivät alle myönnetyn 50 000 markan.

Helsingissä 9.12. 1992

Kaarlo Katiskoski

HUOMIOITA INVENTOITYÖSTÄ

Töysän inventointikertomus on luettelo sekä kiinteistä että irtolöytökohteista, jotka toukokuussa 1992 pystyttiin paikallistamaan. Luettelo käsittää 30 kohdetta, joista 9:stä löytyi uusia löytöjä. Viimeksimainituista valtaosa on todennäköisesti paikalla olevaan kiinteään muinaisjäännökseen viittaavia löytöjä. Luettelo käsittää lisäksi ne sijainniltaan tunnetut vanhat löytöpaikat, joista on aiemmin löydetty esineitä ja joiden löytöpaikkoja tarkastettiin tai etsittiin, vaikkei inventoinnissa löytöjä havaittukaan (21 kpl.). Nämä on luetteloitu toistaiseksi irtolöytökohteina. Vain pari kohdetta on "kokonaan uusia", vailla tietoja varhemmin löydettyistä esineistä (n:ot 4 HAKOMÄKI ja 10 PONNERANTA MANNERINTIE). Kohteita 1 TOHNINMÄKI ja 2 NIKU-PENNALA - joita voi pitää muinaisjäännösluokkaan III kuuluvina tuhoutuneina kohteina - lukuun ottamatta kaikki ovat kivikautisia. Lähes kaikki arkistotiedoissa esiintyvät varhaisemmat löydöt ovat olleet pitäjän aluetta tarkemmin paikallistettavissa. Arkeologian osaston topografisen arkistosta on löytynyt maininta kaikkiaan 43:sta esineestä tai päänumerosta (mm. Niku-Pennalan hautalöydön monet esineet kahdella päänumerolla), joista 28 on museovirastossa (näistä 3 rautakauden päänumeroa, 1 ei-esihistoriallinen), 1 Satakunnan museossa Porissa, 1 Etelä Pohjanmaan maakuntaliitolla Seinäjoella ja loput 13 Töysässä. Viimeksi mainittuja, Töysä-seuran hallussa oleviksi ilmoitettuja, ei säilytetä ainakaan Töysän museolla, vaan ilmeisesti ne ovat kaikki (olleet ?) Töysän kouluilla. Näiden nykyistä sijoituspaikkaa en tarkistanut. Ainoastaan 1 aiemmin tuntematon löytö oli Töysän museon tiloissa Sepänniemessä säilytettävänä käydessäni siellä toukokuussa 1992 (kohde 30).

Inventoinnin pääpaino oli vanhojen löytöpaikkojen selvittämisessä ja tarkastamisessa. Tämä tavoite toteutuikin suhteellisen hyvin, koska monet löydöistä ovat samasta kohteesta tai ainakin samoilta alueilta. Aivan tarkat löytökohdat olivat kuitenkin harvoin selvittävissä. Uusia kohteita pyrin etsimään mahdollisuuksien mukaan maastollisesti sopivilta paikoilta ja vanhojen löytöpaikkojen läheisyydestä. Löytöaineisto edellä mainituista kaikkiaan 9:stä kohteesta on varsin vaatimaton koostuen lähes poikkeuksetta yksinomaan kvartseista. Muutamilla paikoilla kvartsien joukossa oli erotettavissa myös esineitä. Löytöaineiston määrän, laadun ja

aiempien löytöjen sekä kohteen sijainnin soveltuvuuden perusteella löydölliset kohteet on luokiteltu joko kiinteiksi muinaisjäännöksiksi (asuinpaikoiksi tai mahdollisiksi asuinpaikoiksi, kohteet 3-7, 10-11) tai luonnehdittu toistaiseksi kvartsi- ja irtolöytöpaikaksi (kohde 8).

Valtaosa kohteista keskittyy aiempien irtolöytöjen tapaan kunnan etelä- ja keskiosaan. Näistä lisäksi valtaosa on peltolöytökohteita. Töysän koko kunnan sijoittuessa yli 100 m korkeuteen merenpinnasta ovat kaikki kivikautiset löydöt absoluuttiselta korkeudeltaan mesoliittisia. Todennäköisemmin joukossa on kuitenkin ajoitukseltaan tätä myöhempään kivikauteen kuuluvia sisämaan löytöjä ja asuinpaikkoja, jotka liittyvät muodostuneisiin ja muuttuneisiin vesistöreitteihin. Muutamien kohteiden voi arvioida liittyvän nykyisiin järvioltaisiin tai näiden aiemmin korkeammalla olleisiin vedenpintoihin tai kokonaan kuivattuihin vesialtaisiin. Joukossa saattaa olla myös jokivarsipaikkoja tai yksinkertaisesti hukattuja löytöjä. Jotkut ovat sijainniltaan sellaisia, että ne ovat liitettävissä muinaiseen merenrantaan ja siten samalla ajoitettavissa mesoliittisiksi (mm. mahdollisesti kohteet 4, 6, 10).

Kunkin kohteen kuvauksen yhteydessä on pyritty esittämään löytöalueella tai sen lähiympäristössä tarkastetut alueet. Koska tarkastuksia tehtiin muuallakin, on tässä yhteydessä syytä myös lyhyesti mainita muutamia muita tarkastettuja alueita, joilta löytöjä ei havaittu ja jotka olivat kauempana aiemmilta löytöpaikoilta. Tällaisia tarkastettuja alueita olivat eräät peruskartoille merkityt kallionjyrkänteet: kunnan eteläosassa Ison Vuorijärven Isolelänvuori (pk 2223 12 TÖYSÄ, x=n. 6941 80, y=n.2494 65, z=135) ja Ekolansalmi, lännessä Vuorilammen Ollikaisenkallio, ja koillisessa Pitkäjärven itärannan jyrkänteet. Merkkejä kalliomaalauksista ei havaittu. Ison Vuorijärven Vuoriniemen ja pohjoisrannan niemen peltoja sekä tästä pohjoiseen laskevan puron rantakankaita ja hiekkakuoppia tarkastettaessa ei löytöjä havaittu. Akkojärven länsirannan vanhalta rantatörmältä ei myöskään havaittu löytöjä (pintahavaintomahdollisuudet olivat vain paikoitellen suhteellisen hyvät). Akkajärven 1800-luvun puolivälin jälkeen tapahtuneen laskun edeltävää rantaterassia oli tällä alueella selvästi erotettavissa. Myös Hirvilammen kaakkoisrannat olivat hiekkaisia peltoja, joissa ei tehty muinaisjäännöshavaintoja (pk 2224 10 SUUTALA).

Rantatöysän Tuurin kyläosan kaakkoispuolella olevan Katajiston tilan (Rn:o 23:130 t. 107) isäntä Urho Mäki-Tuuri, os. Hoikonkylänt. 122, 63610 TUURI, kertoi löytämästään kiviesineestä. Tämä oli löytynyt hänen maaltaan Peränteelle ja Holkkokylään vievien paikallisteiden risteyksen läheltä teiden väliltä. Esine oli tullut terassimaisesta hiekkaperäisestä pellostä kynnettäessä (pk 2223 09 ALAVUS, x=6942 90, y=2487 40, z=120). Esine oli ilmeisesti jo hukkaan joutunut. Pelto oli tarkastusaikana nurmella, eikä sen reunaojissa havaittu muinaisjäännökseen viittaavaa. Koekuopitusta ei tehty. Paikkaa voi kuitenkin topografialtaan ja maaperänsä puolesta pitää sopivana kivikautiseksi asuinpaikaksi. Metsäsäarekkeessa pellon yläpuolella (koillispuolella) oli Mäki-Tuurin mukaan muutamia kuopanteita. Tarkastuksessa löytyikin pari hieman epämääräistä puunjätteilä peittynyttä kuopannetta läheltä pellon reunaa, pellon ja Holkkokylän tien välistä. Kohdetta voi toistaiseksi pitää epävarmana, eikä sitä ole sisällytetty kohdeluetteloon.

Aspelinin mukaan (1871, 177-178) Töysässä on puhuttu "Muukilaisten tervahautoista" Tohnin seudulla. Nämä ovat hänen mukaansa n. 3 sylvä ristiinsä ja esiintyvät tiheinä ryhminä. Mahdollisesti nämä ovat pieniä tervahautoja, ehkä kuitenkin mieluummin pyyntikuoppia. Näitä ei etsitty inventoinissa 1992.

Kirjallisuutta:

- J. R. Aspelin: Kokoilemia muinaistutkinnon alalta I. Etelä Pohjanmaalta Suomi II:9. Helsinki 1871.
- Ilmari Laukkonen: Töysän Historia. Vaasa 1989.
- J. F. Ollinen: Muinaismuistoja Kuortaneen kihlakunnan eteläisestä puolesta. Helsinki 1893.

KIINTEÄT KOHTEET (SUOJELUKOHTEET)

1. TOHNINMÄKI

Töysä, Tohni, Rn:o 3:26

Tarina-/uhripaikka III

peruskartta 2224 07 KÄTKÄNJOKI ja 2224 10 SUUTALA

x=6955 82

y=2490 00

z=205 m mpy.

koekaiv. 1908, inv. 1992

2. NIKU-PENNALA

Töysä, kk. Niku-Pennala, nyk. Ranta-tila, Rn:o 24:358

Ristiretkiajan hauta/hautoja III

peruskartta 2223 12 TÖYSÄ

x=6947 33

y=2491 30

z=125 m mpy.

koekaivaus 1908, inv. 1992

3. KALLIONIEMI

Töysä, Hakojärvi, Kallioniemi, Rn:o 61:9

Kivikautinen asuinpaikka II

peruskartta 2223 12 TÖYSÄ

x=6944 50

y=2493 75

z=132,5 m mpy.

inv. 1992

4. HAKOMÄKI (HANNULA)

Töysä, Hakomäki, Rn:o 18:27

Kivikautinen asuinpaikka II

peruskartta 2224 10 SUUTALA

x=6951 05-19

y=2491 30-39

z=132,5-135 m mpy.

inv. 1992

5. ISORIMMI (KUKKOMÄKI)
Töysä, Tuuri, Kukkomäki, Rn:o 33:146
Kivikautinen asuinpaikka II
peruskartta 2223 09 ALAVUS
x=6944 19-26
y=2487 55-60
z=115-117,5 m mpy.
inv. 1992

6. PELTOMÄKI
Töysä, Jokikylä, Uusi Peltomäki Rn:o 36:7, 36:27
Kivikautinen mahdollinen asuinpaikka II
peruskartta 2223 09 ALAVUS
x=6945 61-71
y=2488 31-46
z=122,5-125 m mpy.
inv. 1992

7. AUTIO-PENNALA
Töysä, kirkonkylä, Autio (Autio-Pennala) Rn:o 24:375
Kivikautinen asuinpaikka II
peruskartta 2223 12 TÖYSÄ
x=6947 39-48
y=2491 16-28
z=125-130 m mpy.
inv. 1992

8. VUORENMAA/VUORELA
Töysä, kirkonkylä, Vuorela, Rn:o 23:23
kvartsi- / irtolöytöpaikka II ?
peruskartta 2223 12 TÖYSÄ
x=6947 72
y=2491 97
z=127,5 m mpy.
inv. 1992

9. TYRNI

Töysä, Mähösenkylä, Tyrni Rn:o 52:49
 Kivikautinen mahdollinen asuinpaikka II
 peruskartta 2223 12 TÖYSÄ
 x=6945 58
 y=2493 97
 z=135 m mpy.
 inv. 1992

10. PONNERANTA/MANNERINTIE

Töysä, Rasinperä II Rn:o 28:22
 Kivikautinen mahdollinen asuinpaikka II
 peruskartta 2223 12 TÖYSÄ
 x=6949 57-62
 y=2491 00-15
 z=130-142,5 m mpy.
 inv. 1992

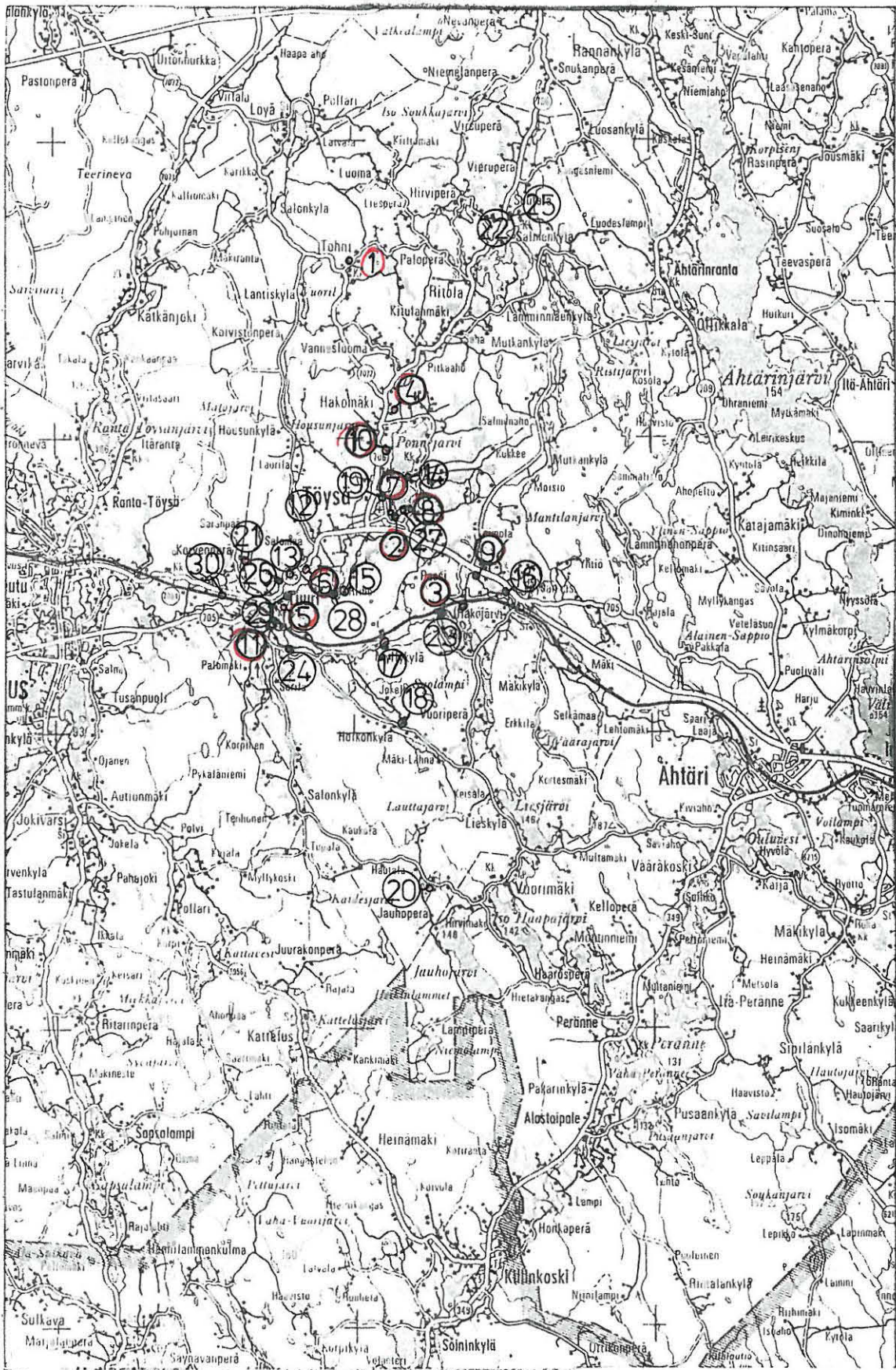
11. KOSKI-TUURI

Rantatöysä, Tuuri, Koski-Tuuri Rn:o 23:99, Tuuri Rn:o 23:93 ?
 Kivikautinen mahdollinen asuinpaikka II
 peruskartta 2223 09 ALAVUS
 a) x=6943 67 b) x=6943 57
 y=2487 32 y=2487 47
 z=117,5 m mpy. z=117,5 m mpy.
 inv. 1992

KOHDELUETTELO

1. TOHNINMÄKI - tarina-/uhripaikka
2. NIKU-PENNALA (KM 5059:1-10, 5127:1-15, 5373:1) - myöhäisrauta
kautinen ruumishauta/hautoja
3. KALLIONIEMI (Töysä-seur. kok., KM 27184:1-4) - kivikaut. asp.
4. HAKOMÄKI (KM 27445:1-6) - kivikautinen asuinpaikka
5. ISORIMMI KUKKOMÄKI (KM 2442:170, 6505:2, Sat. Mus. 8469,
KM 27446:1-4) - kivikautinen asuinpaikka
6. PELTOMÄKI (KM 2446:220, 27447:1-4) - kivik. mahdoll. asp.
7. AUTIO-PENNALA (KM 976, vrt. Pennala, Töysä-seur. kok.
KM 27448:1-10) - kivikautinen asuinpaikka
8. VUORENMAA/VUORELA (KM 975, Töysän kk:n kansakoulun kok.
2 kpl., KM 27449) - kvartsi-/irtolöytöpaikka
9. TYRNI (KM 14106, Töysä-seuran kok., KM 27450:1-2) - kivik. mah-
doll. asuinpaikka
10. PONNERANTA MANNERINTIE (KM 27451:1-6) - kivik. mahdoll. asp.
11. KOSKI-TUURI (Töysä-seuran kok. 2 kpl., Töysän kansakoulun kok.
op. M. Panulan kok., KM 27452:1-5) - kivik. mahdoll. asp.
12. HOUSUNLUOMA (KM 974) - kivikautinen irtolöytöpaikka
13. JOKIAHO (KM 973:1, ym. vrt. Töysän hist.) - kivik. irtolöytöp.
14. HUUTONIEMI (KM 977, 978, 2442:164) - kivik. irtolöytöpaikka
15. RIIHO (KM 979, 980) - kivikautinen irtolöytöpaikka
16. HEIKKOLA (KM 2821:22) - kivikautinen irtolöytöpaikka
17. MYLLYKANGAS (MYLLÄRI-NIINISTÖ, KM 2907:7) - kivik. irtolöytöp
18. HOLKKO (KM 2907:9) - kivikautinen irtolöytöpaikka
19. HERRALA (KM 2907:10) - kivikautinen irtolöytöpaikka
20. RAMSILA (LOUKASKORPI, KM 6505:1) - kivikaut. irtolöytöpaikka
21. SILMÄNEVA (KM 11689, vrt. Viitamäki) - kivik. irtolöytöpaikka
22. YLIPÄÄ LEHTINEN (KM 11318) - kivikautinen irtolöytöpaikka
23. HAKOJÄRVI JÄRVENPÄÄ (KM 11930) - kivikautinen irtolöytöpaikka
24. MURSULA (PUNTANEN, KM 13285) - kivikautinen irtolöytöpaikka
25. VEHKAPURO (Töysä-seuran kok.) - kivikautinen irtolöytöpaikka
26. VIITAMÄKI (Töysä-seuran kok., E.-Pohjanmaan maakuntal. kok.
Seinäjoki) - kivikautinen irtolöytöpaikka
27. VIENOLA (Töysän kk:n kansakoulun kok. 2 kpl.) - kivikautinen
irtolöytöpaikka
28. JÄRVIMÄKI (Tuurin kansakoulun kok.) - kivik. irtolöytöpaikka
29. MÄKELÄ (KM 22109) - kivikautinen irtolöytöpaikka
30. KYLMÄPURO (Töysän mus.) - kivikautinen irtolöytöpaikka

Kartta kohteista

ote Vaasan läänin seutukaavaliiton
pohjakartosta (1983) 1:200 000

LÖYTÖLUETTELO

KM 973:1	(liusketikari)	13
KM 974	(kivikirves)	12
KM 975	(kivikirves)	8
KM 976	(tasataltta)	7
KM 977	(kourutalтта)	11
KM 978	(tasataltta)	11
KM 979	(tasataltta)	15
KM 980	(tasataltta)	15
KM 2442:164	(tasataltta)	11
KM 2442:170	(reikäkivi)	5
KM 2446:220	(reikäkivi)	6
KM 2821:22	(suurkirves)	16
KM 2907:7	(kourutalтта)	17
KM 2907:8	(kaksoiskourutalтта)	?
KM 2907:9	(kourutalтта)	18
KM 2907:10	(tasataltta)	19
KM 5059:1-10	(pronssi- ja rautaesineitä)	2
KM 5127:1-15	(pronssi- ja rautaesineitä, luuta)	2
KM 5373:1	(hist. ajan ? kaavin)	2
KM 6505:1	(kaksoiskourutalтта)	20
KM 6505:2	(reikäkivi)	5
KM 11318	(kourutalтта)	22
KM 11689	(alkeellinen kirves)	21
KM 11930	(soikea reikäkivi)	23
KM 13285	(reikäkivi)	24
KM 14094	(soikea tuluskivi)	?
KM 14106	(primitiivinen kirves)	9
KM 22109	(kaarnakoho)	29
KM 27184:1-4	(kirves t. hakku, kvartseja)	3
KM 27445:1-6	(kvartseja)	4
KM 27446:1-4	(kvartseja, liusketta)	5
KM 27447:1-4	(kvartseja)	6
KM 27448:1-10	(kvartseja, rautakuonaa)	7
KM 27449	(kvartsi)	8
KM 27450:1-2	(kvartseja)	9
KM 27451:1-6	(kvartseja)	10
KM 27452:1-5	(kvartseja, piitä, rautaveitsi)	11

Sat. mus. 8469 (tasataltta)	5
Töysän mus. (kivikirves)	30
Töysä-seuran kok. (reikäkivi	7 ?
(kourutaltoa)	25
(eteläsuomalainen poikkikirves)	11
(pohjalainen tasataltta)	11
(tasataltta)	3
(reikäkivi)	8
(pieni reikäkivi)	9
Töysän kk:n koulu (suurikokoinen reikäkivi)	
(lattea reikäkivi)	8
(reikäkiven puolikas)	27
(reikäkiven teelmä)	27
Töysän kk:n kok. (op. Martti Panulan hallussa ollut)	
(pohjalainen tasataltta)	11
Tuurin koulu (tasataltan teräkatkelma)	28
Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitto	
Seinäjoki (reikäkivi)	26

TÖYSÄ 1 TOHNINMÄKI

Tarina-/uhripaikka

lk. III

Kylä, kyläosa: Töysä, Tohni

Tila: Tohni, Rn:o 3:26, om. Selma Tohni, Keskustie 13 A 3, 63600

TÖYSÄ

Pk 2224 07 KÄTKÄNJOKI (1983, pp. 1991)/2224 10 SUUTALA (1983, pp. 1991)

Koordinaatit: x=6955 82, y=2490 00, z=205

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: -

Viite: Aspelin 1871: II:9, Ollinen 1893

Tutkimukset: koekaiv. (K. Soikkeli 1908), inv. 1992

Ajoitus: historiallinen aika

Vesistö: Lapuanjoki, Kätjänjoki, Salonjoki, Vähä Vuorenjärvi/ Töysänjoki, Alajoki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 8,3 km pohjoiseen Tohniinmäen laella, Ritolaan menevän paikallistien luoteispuolella.

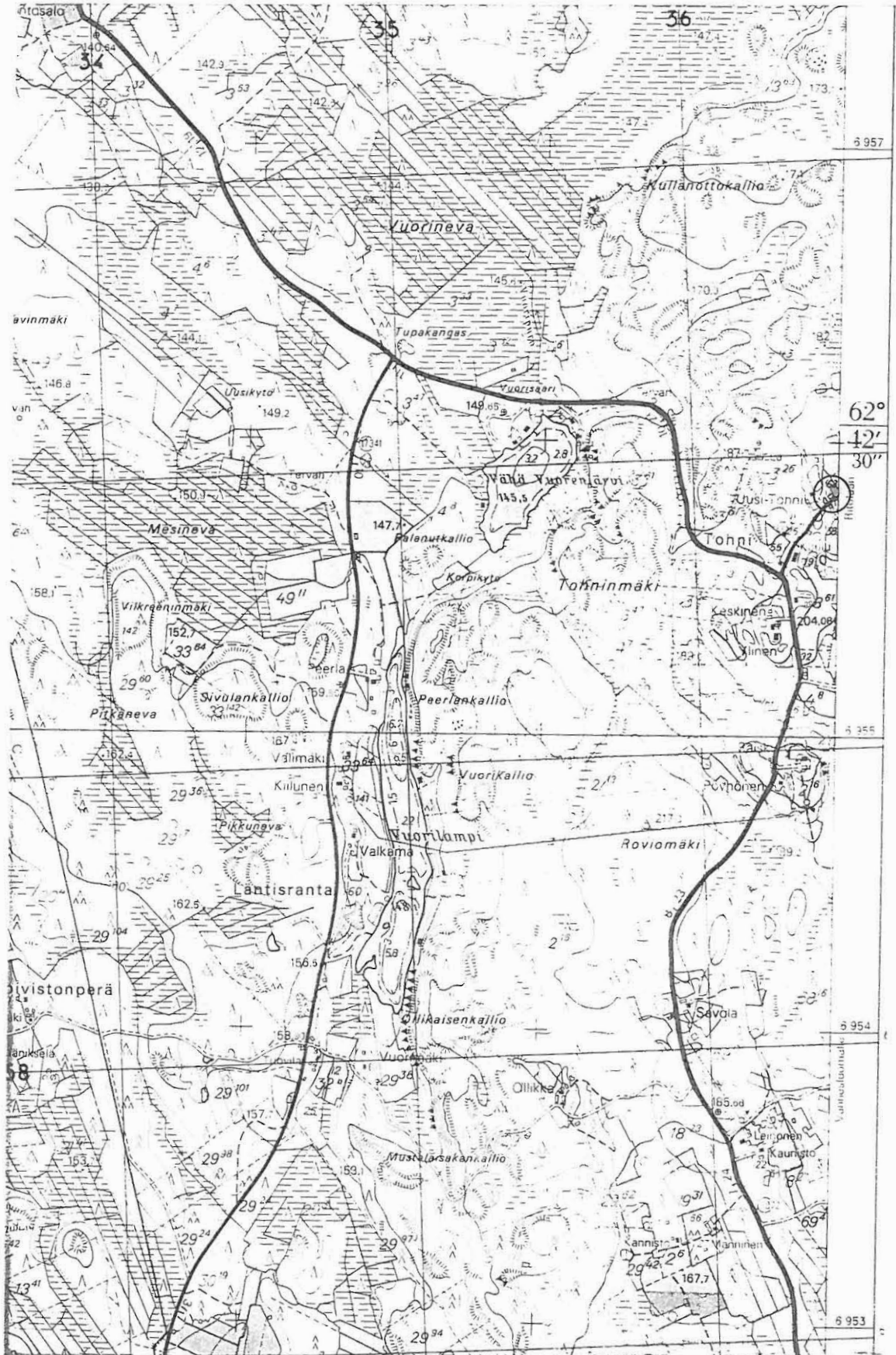
Kuvaus: Tohniinmäkeen liitetään tarinoita mm. Isonkyrön kirkon rakentajasta ("jättiläistarina"). Mäellä sanotaan olleen kiviraunio, muotonsa puolesta ristiraunioksi kutsuttu. Tämän keskellä on ollut puinen miehenmuoteinen epäjumalankuva, jolle on uhrattu. Joskus 1700-luvun puolivälin maissa Lapuan nimismiehen kerrotaan hävittäneen uhripaikan. 1800-luvun alussa rauniota kaiveltaessa löytyi vielä kuvanjäännöksiä, pieniä ristejä ja mahdollisia sormuksia. Soikkeli ja Hackman koekaivoivat raunionpaikkaa v. 1908. Paikalla oli rakennuksen pohjaa ja kiukaan jäänteitä, muttei selviä ristiraunion merkkejä. Nykyäänkin paikallistien luoteisreunassa on näkyvissä kiveystä, josta ainakin osa on rakennuksen pohjia (vrt. Soikkelin kartta v:lta 1908). Ristiraunion paikka lienee n. 80 m Uusi-Tohniin talosta koilliseen. Talon isäntä, tapaamani Ilmari Uusi-Tohni, os. Tohniint. 24, 63600 TÖYSÄ, kertoi, että perimätieto ristiraunion paikasta oli jo unohtumassa. Hän oli itse arvellut raunion sijainneen talosta pohjoiseen aivan mäen laella.

Kartta s. 14

kuva 1 (negat. 90420)

TÖYSÄ 1 TOHNINMÄKI

Pk 2224 07 KÄTKÄNJOKI
(1983, pp. 1991)

TÖYSÄ 2 NIKU-PENNALA

Myöhäisrautakautinen ruumishauta/hautoja

lk. III ?

Kylä, kyläosa: Töysä, kk.

Tila: ent. Niku-Pennala, nyk. Ranta-tila, Rn:o 24:358 ?, om. ? Esa Holkko, os. Keskustie 40, 63600 TÖYSÄ

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6947 33, y=2491 30, z=125

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 5059:1-10 (rauta- ja pronssiesineitä, palamatonta luuta), 5127:1-15 (rauta- ja pronssiesineitä, palamatonta luuta), 5373:1 (luinen petäjäistaltta t. petunnyljin, hist. ajalta)

Tutkimukset: koekaivaus A. Hackman ja K. Soikkeli 1908, inv. 1992

Viite: Meinander 1950, 108

Ajoitus: ristiretkiaika

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Pennalankoski

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 550 m SE, Pennalankosken itärannalla padon kohdalla ja Keskustiestä pohjoiseen n. 60-70 m

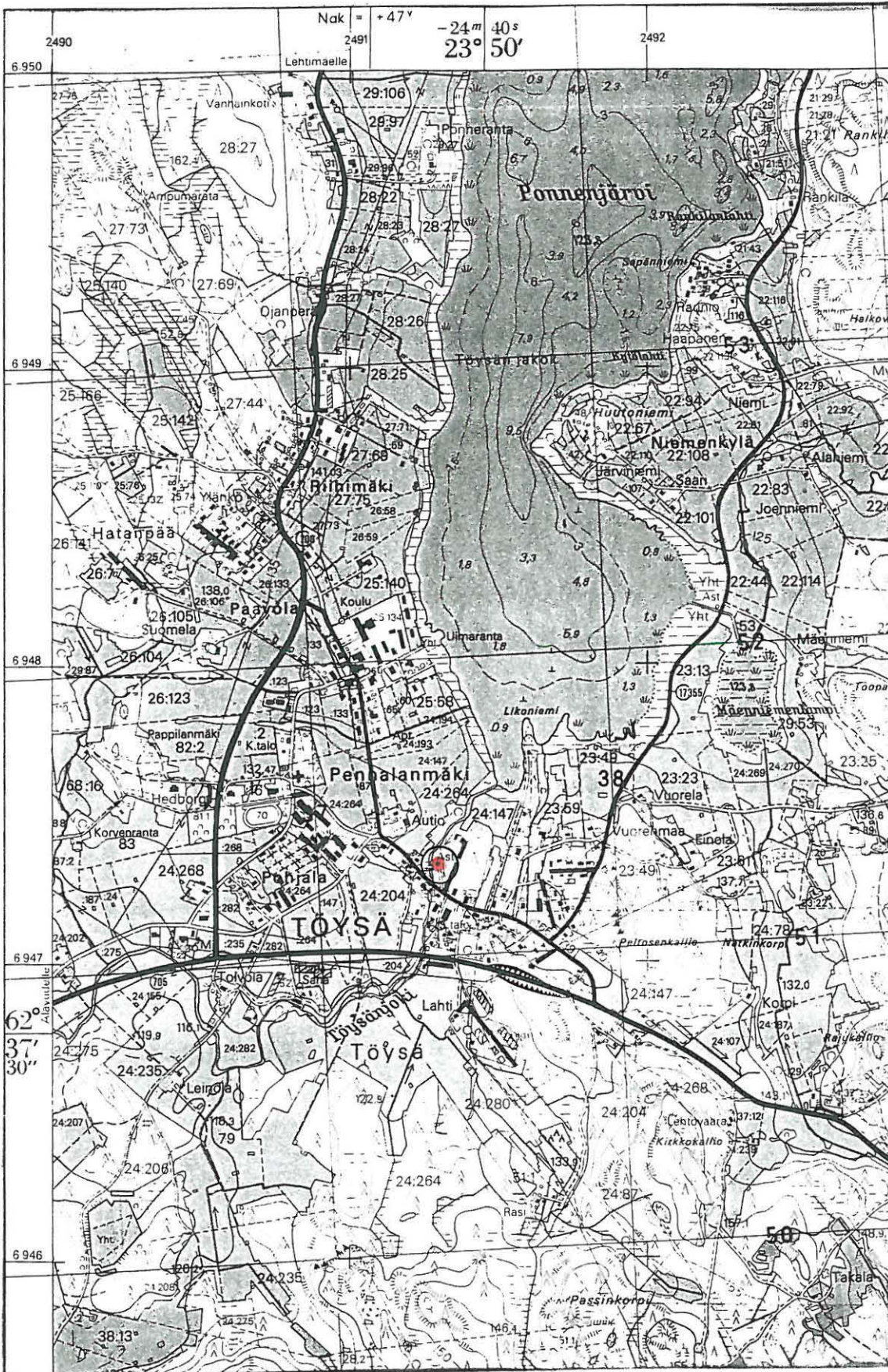
Kuvaus: Talollinen Juho Autio-Pennala oli v. 1907 joulukuussa löytänyt Pennalankosken rannalta hiekkaa ottaessaan joukon muinais-esineitä ja luita, jotka toimitettiin Muinaistieteelliselle toimikunnalle. Kesäkuussa 1908 A. Hackman ja K. Soikkeli tekivät paikalla koekaivauksen, jossa Autio-Pennalan kaivamaa hiekkaa seulottiin, jolloin löytyi pääkallon kappaleita ja lisää ruumishaudan t. hautojen kalustoa. Muista paikalle tehdyistä kuopista ei löytöjä havaittu. V. 1992 paikkaa tarkastettaessa saattoi todeta, että löytöpaikan kohdalle on rakennettu kellarikerroksella varustettu omakotitalo, ilmeisesti 1950-luvulla. Muutoin alue on talon piha- maata ja nurmikkoa. Osittain paikoin pihamaalla talon pohjois- ja eteläpuolella näkyneessä kivennäismaassa ei havaittu merkkejä muinaisjäännökseen viittaavasta.

Kartta s. 16

kuva 2 (negat. 90405)

TÖYSÄ 2 NIKU-PENNALA

PK 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 3 KALLIONIEMI

Kivikautinen asuinpaikka

lk. II

Kylä, kyläosa: Töysä, Hakojärvi

Tila: Kallioniemi, Rn:o 61:9, om. Paavo Kallioniemi, os. Hako-
joent. 118, 63680 HAKOJÄRVI

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6944 50, y=2493 75, z=132,5

Löydöt: KM 27184:1-4 (kivikirves, kvartseja)

Aikaisemmat löydöt: Töysä-seuran kok. (kivitaltta)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki (Hakojoki, Hakojärvi)

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 4250 m SE Hakojärven pohjoisrannalta etelään pistävältä niemeltä Haapamäki-Seinäjoki -rautatien eteläpuolella.

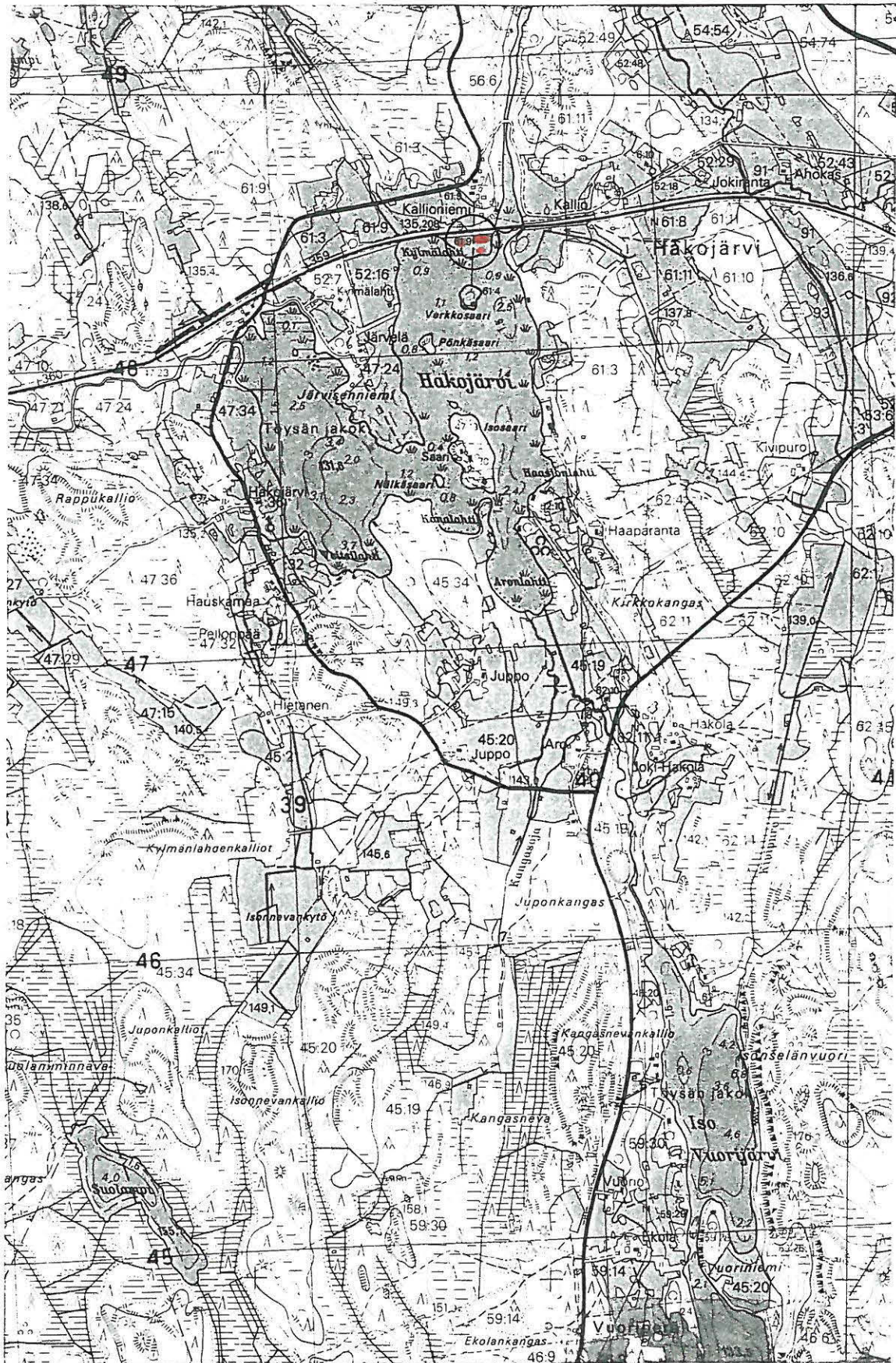
Kuvaus: Paavo Kallioniemen v.1952 löytämä taltta on pellon yläpuoliskosta peräisin, v. 1987 löytynyt kirves puolestaan n. 20 m rannasta Alavainioksi nimitetyltä peltoalueelta. Näiden löytöpaikkojen välinen etäisyys lienee n. 30 m. Muutamat kvartsit löytyivät inventoinnissa paikkaa tarkastettaessa 11.5. 1992 lähinnä pellon yläpuoliskosta, mutta myös kauempaa lännestä ja alemmaa. Itä-länsisuunnassa löytöalueen laajuus oli n. 100-110 m ja itärannassa n. 40 m etelästä pohjoiseen. Pelto on lähinnä savi (ja hiesu) peräinen. Muuta asuinpaikkaan viittaavaa ei havaittu ja löytöjä oli alueella harvakseltaan. Niemi on rinnepeltoa, joka ei muodosta selvää terassia, eikä myöskään nykyistä järvenrantaterassia. Hakojärveä lienee laskettu.

Kartta s. 18

kuva 3 (negat. 90398)

TÖYSÄ 3 KALLIONIEMI

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 4 HAKOMÄKI (HANNULA)

Kivikautinen asuinpaikka

lk. II

Kylä, kyläosa: Töysä, Hakomäki

Tila: Rn:o 18:27, om. Antero Haakana, os. Lehtimäent. 402, 63600
TÖYSÄ

Pk 2224 10 SUUTALA (1983, PP. 1990)

Koordinaatit: x=6951 05-19, y=2491 30-39, z=132,5-135

Löydöt: KM 27445:1-6 (kvartsiesineitä ym. kvartseja)

Aikaisemmat löydöt: -

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen, mesoliittinen ?

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 3,5 km NNE Ponnenjärven luoteisosan pohjoispuolella n. 850-1000 m, järveen laskevan Ala-joen länsipuolella 300-370 m, Hakomäen itäpuolisella peltoterassilla ja rinteessä.

Kuvaus: Hakomäen itäpuolista terassimaista peltoluetta tarkastaesani 12.5. 1992 löytyi lähinnä kahdelta erilliseltä alueelta kvartseja. Löydökset n:ot :1-2 ja 5 ylempää terassin päältä, n. 30x50 m alalta ja 20-50 m pellolla olevasta ladosta itään, n. 7,5 m ylempänä alemmaa peltoaluetta. Kvartsit :3-4 ja 6 ovat n. 50 m kaakkoon peltorinteestä edellisiä alemmaa mahdollisesti aina n. 5 m. Tässä löydöt olivat n. 40x50 m alalta. Löydökset olivat suhteellisen vähäiset, mutta viitannevat asuinpaikkaan, joka absoluuttisen korkeutensa mukaan kuuluu selvästi mesoliittiseen aikaan, mutta Ponnenjärven läheisen sijaintinsa puolesta saattaa myös kuulua järven kuroutumisvaiheen jälkeiseen aikaan. Paikka on n. 6-11 m nykyistä järvenpintaa ylempänä, mutta toisaalta maankohoamisen ja etääntyvän rannan puolella. Terassin juuri lienee n. 4 m järveä ylempänä.

Kartta s. 20

kuva 4 (negat. 90400)

TÖYSÄ 4 HAKOMÄKI (HANNULA)

Pk 2224 10 SUUTALA
(1983, PP. 1990)

TÖYSÄ 5 ISORIMMI (KUKKOMÄKI)

Kivikautinen asuinpaikka

lk. II

Kylä, kyläosa: Töysä, Tuuri

Tila: Kukkomäki, Rn:o 33:146, om. Rissa, Tapani ja Eeva-Liisa, os. Tuurint. 63610 TUURI

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6944 19-26, y=2487 55-60, z=115-117,5

Löydöt: KM 27446:1- 4 (kvartseja, liusketta)

Aikaisemmat löydöt Kukkomäen tilan alueelta tai läheisyydestä: KM 2442:170 (reikäkivi), KM 6505 (reikäkivi), Sat. mus. 8469 (tasataltta)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki (Töysänjoki)

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 4,7 km SW, Tuurin aseman ja taajaman itäpuolella, Tuurin koulun itäpuolella n. 330-400 m ja Haapamäen-Seinäjoen rautatieltä n. 320-420 m koilliseen.

Kuvaus: Kuivatun entisen Isorimmin järvenrannalta (nykyisin Töysänjoen läpäisemää soistunutta aluetta) löytyi 7.5. 1992 tarkastuksessa muutamia kvartseja seköä liuskeen kappale n. 80-90 m pituudelta SSW-NNE-suunnassa ja n. 40 m leveydeltä tätä vastaan. Paikka on entisen matalan, ehkä parimetrinen, järvenrantatörmän päällä oleva silttiperäinen pelto. Pelto muodostaa löytöpaikalla niemimäisen alueen kohti itää. Ehkä todennäköisemmin asuinpaikka liittyy muinaiseen järvenrantavaiheeseen, eikä niinkään ole liitettävissä merenrantakorkeuteen.

Muiden Kukkomäen alueen löytöpaikkojen sijainti ei ole tarkasti selvillä. Reikäkivi KM 2442:170 on talon maalta mäestä (mahdollisesti nykyisen tilan päärakennuksen eteläpuolelta läheltä rautatietä, jossa on sijainnut vanha päärakennus), toinen reikäkivi (KM 6505:2) on peltoa ojitettaessa löytynyt ja tasataltta Satakunnan museossa (n:o 8469) on löytynyt uutta peltoa kuokittaessa. Mäkelän tilan puolelta löytynyt kaarnakoho (KM 22109, ks. kohde 29) on vuoden 1992 löytöpaikalta n. 350 m pohjoiseen peltoa salaojitettaessa löytynyt ja todennäköisesti muinaisjärveen liittyvä. Ko-

hosta on 14-C ajoitus, joka osoittaisi sen jo myöhäismesoliittiseksi (Hel-2314, 6450 BP + - 120), kuitenkin järven koroutumista nuoremmaksi.

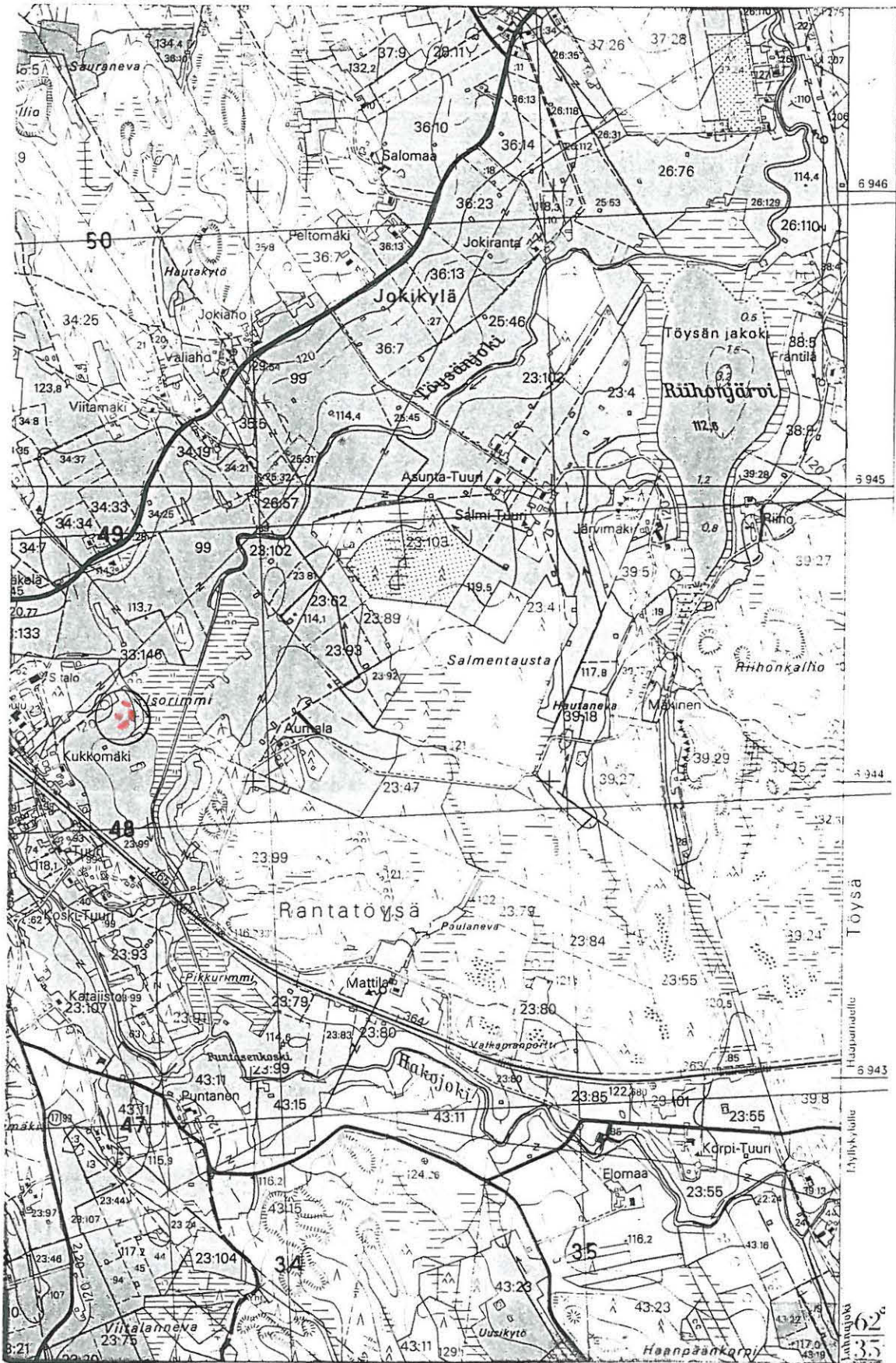
Kartta s. 23

kuvat 5-6 (negat. 90421-422)

diaposit. 26164

TÖYSÄ 5 ISORIMMI (KUKKOMÄKI)

Pk 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 6 PELTOMÄKI

Kivikautinen mahdollinen asuinpaikka

lk. II

Kylä, kyläosa: Töysä, Jokikylä

Tila: Uusi Peltomäki Rn:o 36:7, om. Augusti Peltomäen kp., os.

Alavudent. 283, 63610 TUURI; Rn:o 36:27, om. Unto Väliaho, os.

Alavudent. 263, 63610 TUURI

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6945 61-71, y=2488 31-46, z=122,5-125

Löydöt: KM 27447:1-4 (kvartseja)

Aikaisemmat löydöt: KM 2446:220 (pyöreä reikäkivi)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki (Töysänjoki)

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 3,1 km SW Jokikylän kyläosassa, n. 430 m Töysänjoen uoman NW-puolella, kantatie 705 SE-puolella peltorinteessä.

Kuvaus: Kvartseja löytyi paikan tarkastuksessa 6.5. 1992 n. 100-120 m matkalla paikoittain uuden maantielinjan vierestä, yksi iskos naapuritilalta valtaojan NE-puolelta. Kaikkiaan tien suuntainen löytöalue on n. 180 m pituinen. Paikka on hiekkaperäinen kaakkoon t. kohti SSE laskeva peltorinne Peltomäen talolle vievän tien kohdalla, joka löytökohdalla muodostaa hieman terassimaista kohtaa (jyrkemmän rinteiden päällä maantien vieressä). Ilmeisesti maantie, jota aivan hiljattain parannettu ja levennetty, on osittain tuhonnut paikkaa. Peltomäen tilalta pellolta on aiemmin löydetty pyöreä reikäkivi KM 2446:220, jonka tarkempi löytöpaikka ei ole tiedossa.

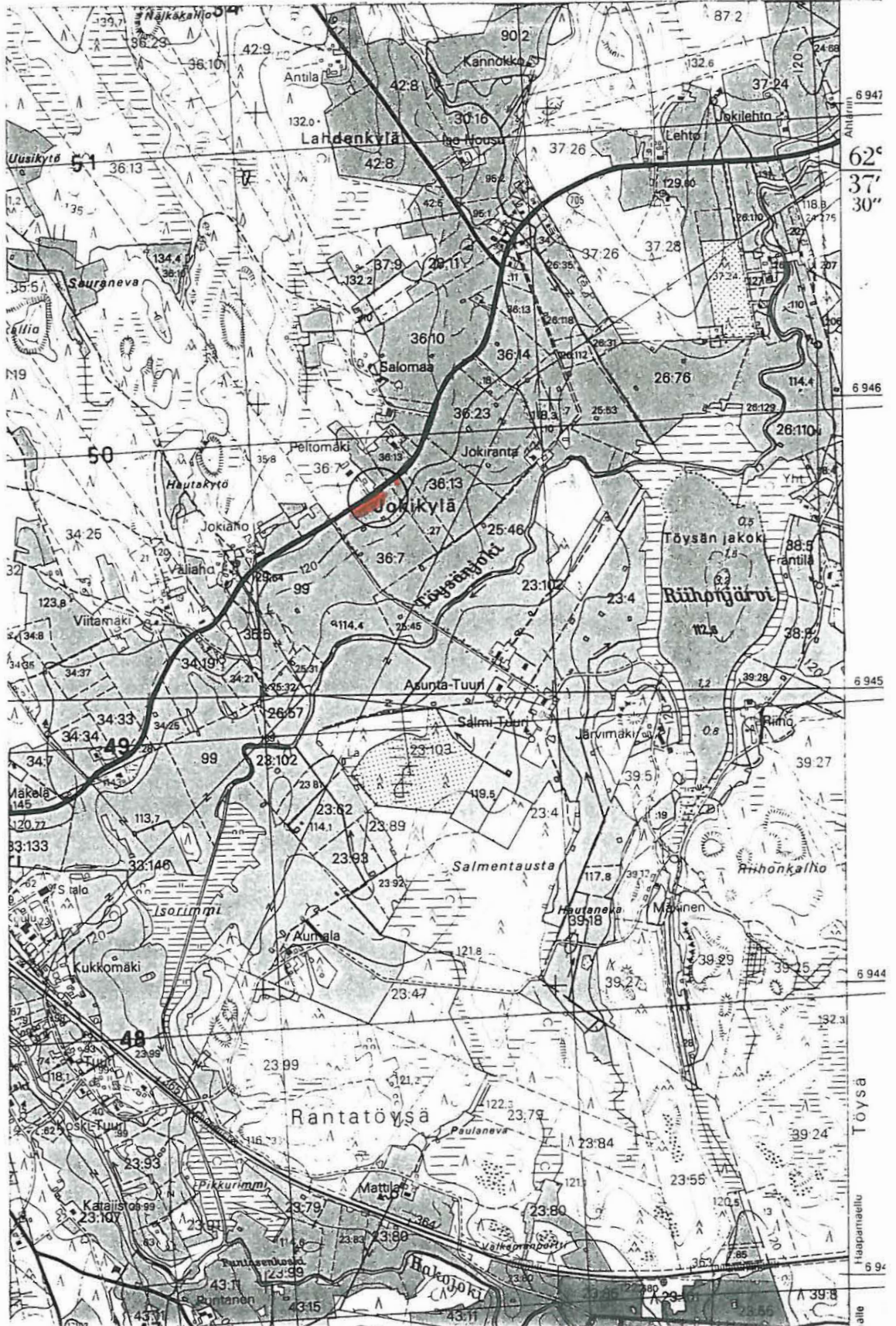
Kartta s. 25

kuva 7 (negat. 90404)

diaposit. 26162

TÖYSÄ 6 PELTOMÄKI

Pk 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 7 AUTIO-PENNALA

Kivikautinen asuinpaikka

lk. II

Kylä, kyläosa: Töysä, kirkonkylä

Tila: Autio (Autio-Pennala) Rn:o 24:375, om. Jussi Laurila, os.
Laanitie 13, 63300 ALAVUS

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6947 39-48, y=2491 16-28, z=125-130

Löydöt: KM 27448:1-10 (kvartseja, rautakuonaa)

Aikaisemmat löydöt: mahdollisesti alueelta t. lähial. KM 976 (tasataltta), Töysä-seuran kok. (reikäkivi)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen - ?

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki (Pennalankoski)

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 400-480 m ESE, Pennalanmäen itäreunassa Pennalankosken länsipuolella ja Keskustien koillispuolella pellossa.

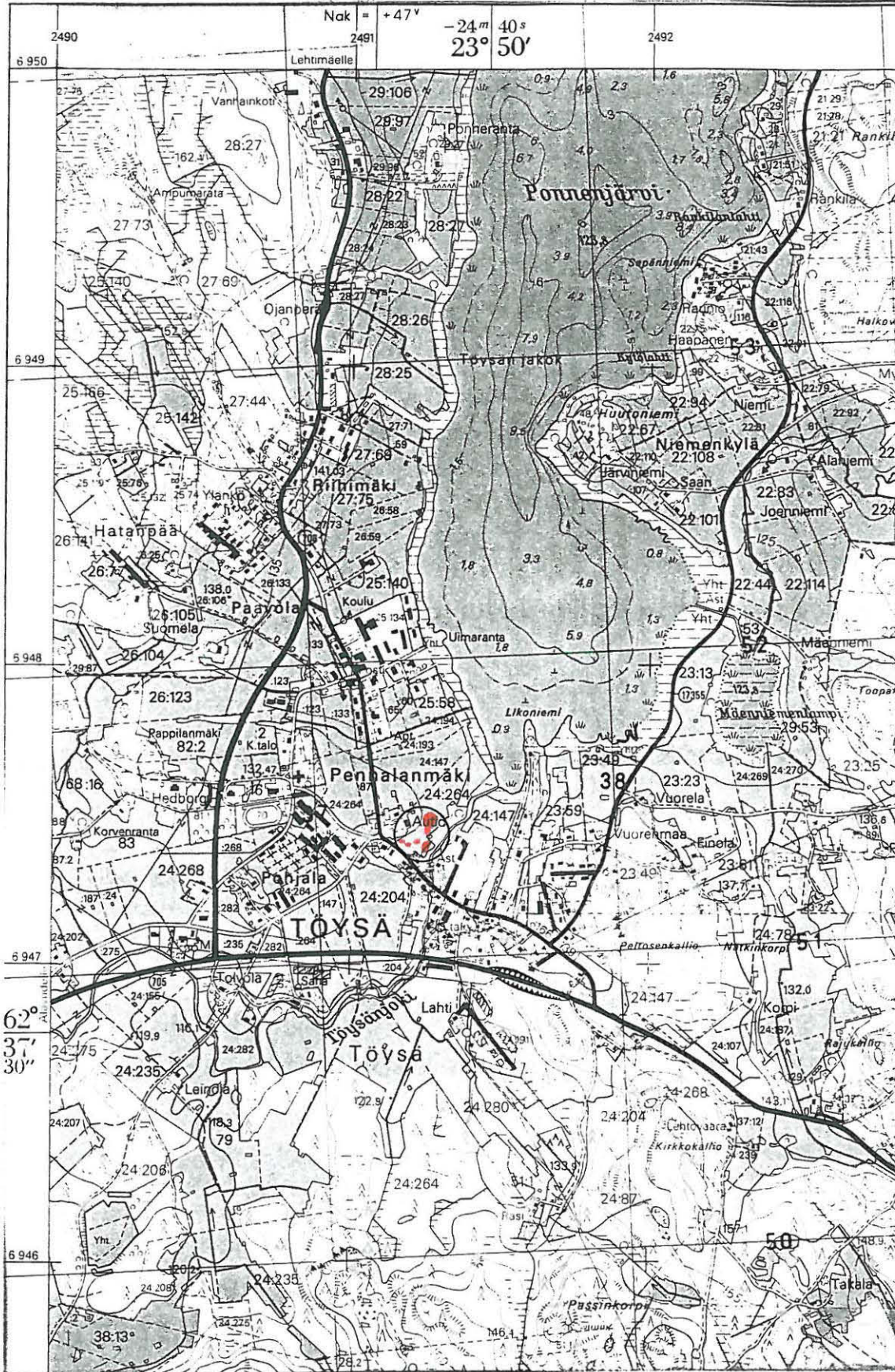
Kuvaus: Löydökset on poimittu itää ja kaakkoon viettävästä pellostä 15.5. 1992 Aution (Autio-Pennalan) tilalta, löydöt :1-5 Aution vanhan päärakennuksen itäpuolelta n. 50-80 m etäisyydeltä ja n. 30x40 m alalta, löydöt :6-8 alemmaa peltorinteestä Pennalankoskea kohti ja :9-10 Keskustien läheisyydestä Aution päärakennuksen eteläpuolelta. Koko löytöalue on n. 140x80 m. Heti tämän kaakkoispuolella n. 60 m on tunnettu Niku-Pennalan hautalöytöpaikka Pennalankosken itärannalla. Koko alue on enimmäkseen loivahkosti viettävää peltorinnettä. Samoilta seuduilta lienevät Pennalan maalta 1800-luvulla löytynyt tasataltta (KM 976) ja reikäkivi Töysä-seuran kokoelmissa. Jälkimmäinen on Einari Leinosen löytämä syyskuussa 1958 Töysän kylässä omistamansa Aution talon perunamaasta.

Kartta s. 27

kuvat 7-8 (negat. 90406-409)

TÖYSÄ 7 AUTIO-PENNALA

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 8 VUORENMAA/VUORELA

Kvartsi- ja irtolöytöpaikka

lk.

ASP. ?

Kylä, kyläosa: Töysä

Tila: Vuorela, Rn:o 23:23 ? om.

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: kvartsilöytöpaikka x=6947 72, y=2491 97, z=127,5

Löydöt: KM 27449 (käyttäjälkinen kvartsi-iskos)

Aikaisemmat löydöt: KM 975 (kivikirves), Töysän kirkonkylän kansakoulun kok. (lattea reikäkivi)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Ponnenjärvi

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 1150 m itään, Ponnenjärven kaakkoisrannan vanhalta rantatörmältä kirkonkylästä Niemenkylään johtavan paikallistien luoteispuolelta.

Kuvaus: Vuorenmaan talon maalta löydettyjen esineiden löytöaluetta tarkastaessani havaitsin inventoinnissa 20.5. 1992 pienestä pelto-lohkosta ainoastaan yhden käyttäjälkisen kvartsin hiekka- ja silttiperäisestä pellostä. Paikka on sinänsä kivikautiseksi asuinpaikaksi varsin sopiva muinaisen rantaterassin päällä, ehkä n. 3-4 m nykyistä järvenpintaa ylempänä. Ponnenjärveä on ilmeisesti laskettu 1700-luvulla. Ainakin lasku-uoma on juuri vähäisemmän maankallistuksen puoleisessa eteläpäässä aiheuttaen siten varmaankin lasku-uoman kynnyksen kulumista. Nykyinen rantaviiva on jo etäännytynyt useamman kymmenen metrin päähän terassin juuresta.

Vuorenmaan tilalta olevat varhaisemmat kiviesinelöydöt ovat kirves (KM 975) jostakin Vuorenmaan tilan maalta, Töysän kk:n kansakoululla oleva lattea reikäkivi Vuorenmaan Rantapelloilta pelto-ojasta, 30 m järven etelärannasta ja 4 m vedenpintaa ylempää, ilmeisesti v. 1992 löytöpaikan läheisyydestä. Vuorenmaan talon Riihivainion lähteestä löydetty reikäkivi on n. 200 m järvenrannasta ja 10 m sitä korkeammalta, Vuorelan talon päärakennuksen itäpuolelta. Kvartsin löytöpaikalta WSW oleva järvelle viettävälle rantapelloille oli inventointiajankohtana rakenteilla rivitalo- ja omakotitaloasutusta. Vuorelan talon hiekkaisilta aluspelloilta talon poh-

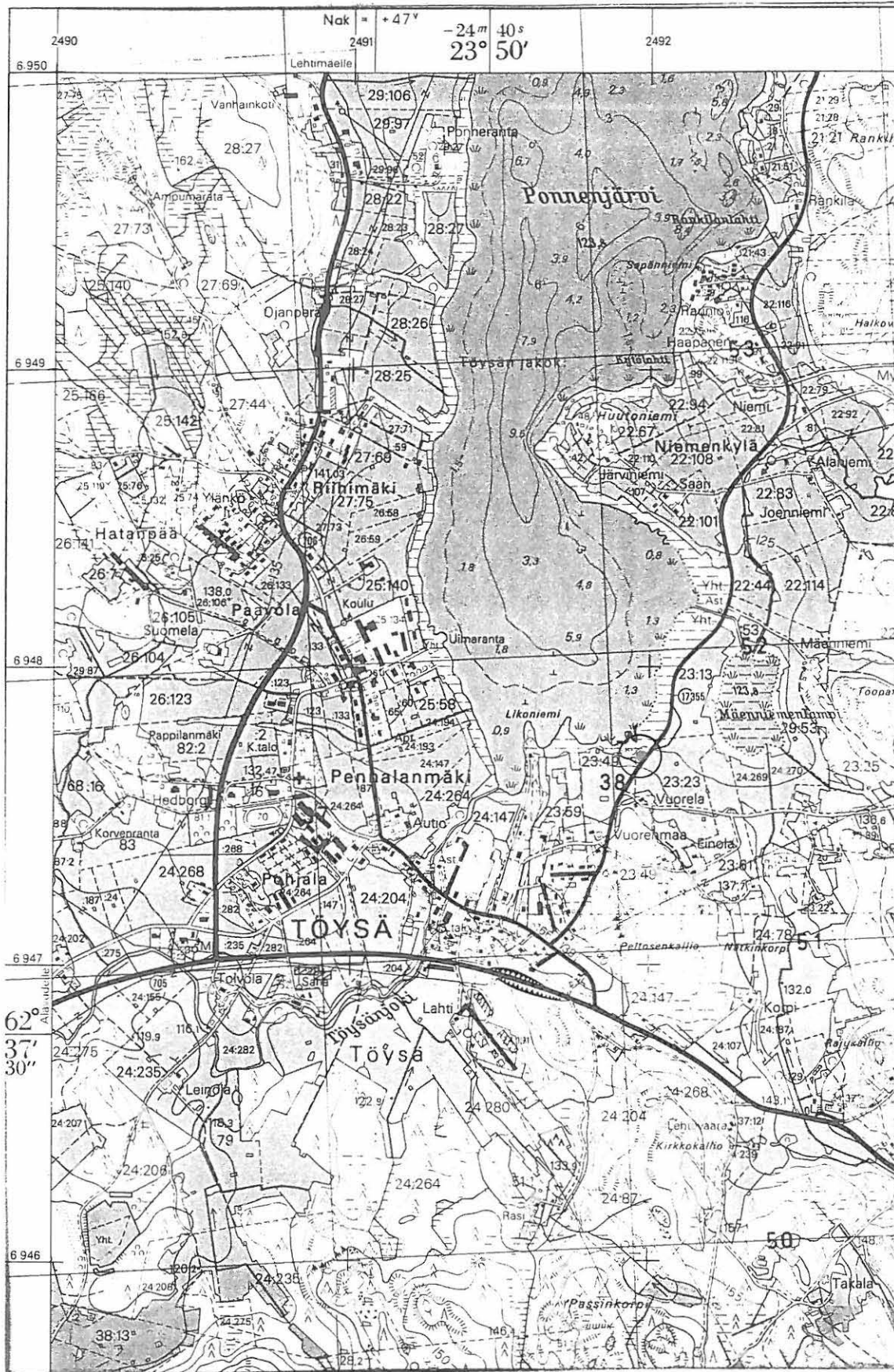
joispuolelta ei havaittu löytöjä

Kartta s. 30

kuva 10 (negat. 90418)

TÖYSÄ 8 VUORENMAA/VUORELA

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 9 TYRNI

Mj 2 863 010009

Kivikautinen mahdollinen asuinpaikka

lk. II

Kylä, kyläosa: Töysä, Mähösenkylä

Tila: Tyrni, Rn:o 52:49, om. Aaro Juppo, os. Mutkankylänt. 13 B,
63680 HAKOJÄRVI

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6945 58, y=2493 97, z=135

Löydöt: KM 27450:1-2 (kvartseja)

Aikaisemmat löydöt: KM 14106 (primitiivinen kirves), Töysä-Seuran
kok. (pieni reikäkivi)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Hakojoiki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 3750 m SE, heti Alavudelta Ähtäriin vievän maantien 705 eteläpuolella, tien ja Mustapuron l. Mähösenjoen välissä.

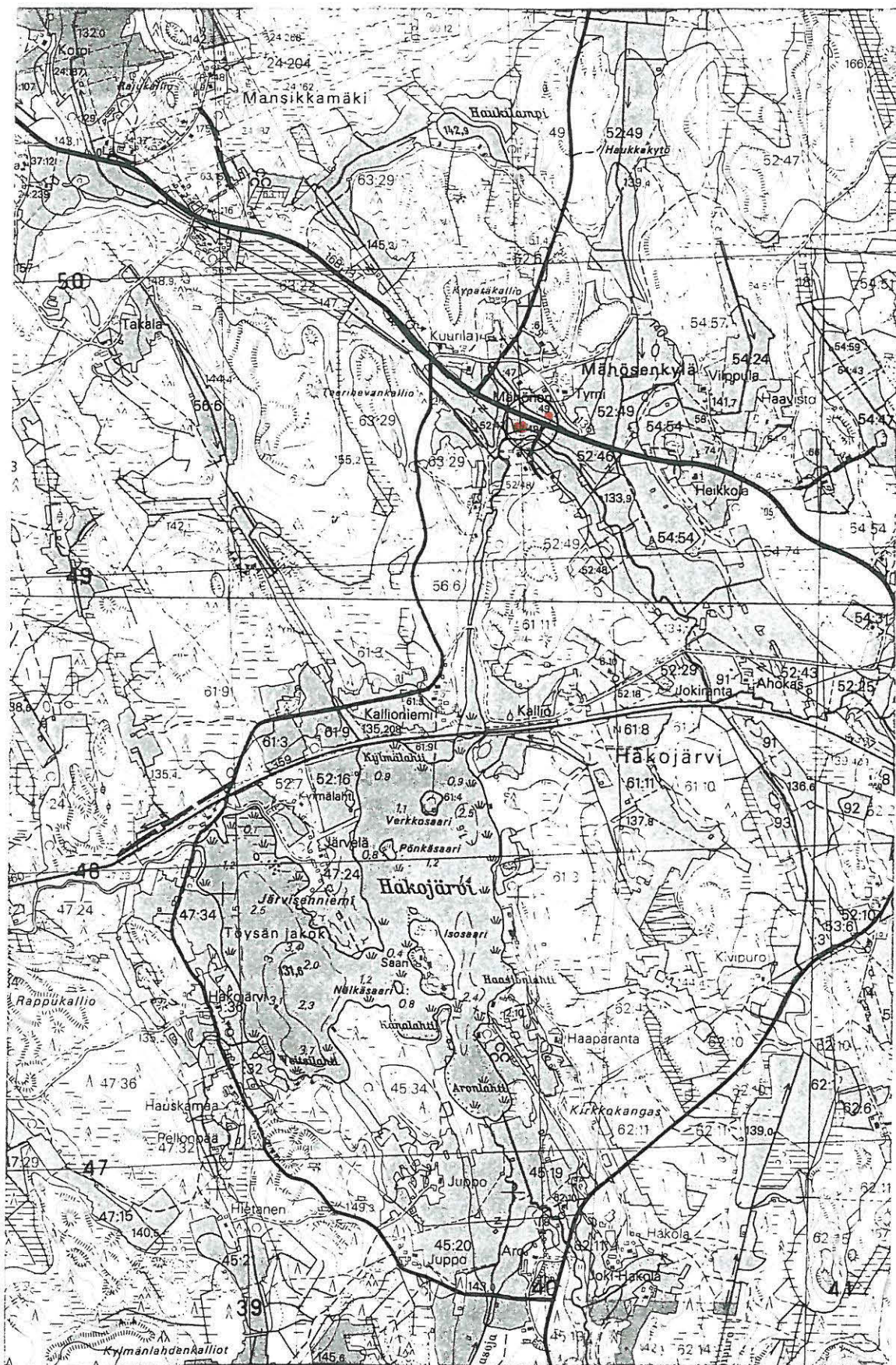
Kuvaus: Tyrnin talon maalta tunnetaan Ville Tyrnin Konsta Tyrnin maalta v. 1954 Mähösen joen perkauksessa ns. Sonninkedon kohdalta löytämä primitiivinen kirves. Lisäksi Töysä-seuran hallussa on pieni reikäkivi, joka puolestaan on Väinö Mähösen löytämä v. 1954 Tyrnin talon Mäkirinne nimiseltä pellolta, n. 100 m talosta kaakkoon. Näitä varhaisia löytöpaikkoja etsiessäni tarkastin Tyrnin kohdalla olevia peltoja. Löysin epämääräisen kvartsin maantien pohjoispuolelta, n. 90 m Tyrnin talosta SSW sekä muutaman kvartsi-iskoksen tien eteläpuolelta jokitörmän päältä pellosta, joka lie-nee hiekkamaata. Mainittu Sonninketo lienee tästä ehkä runsas 100 m ylävirtaan. Paikkaa on pidettävä epävarmana mutta mahdollisena kivikautisena asuinpaikkana. Löytökohta sijoittuu pienten vesireittien yhtymäkohtaan

Kartta s. 32

kuva 11 (negat. 90417)

TÖYSÄ 9 TYRNI

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 10 PONNERANTA/MANNERINTIE

M/12 863 01 0010

Kivikautinen mahdollinen asuinpaikka

lk. II

Kylä, kyläosa: Töysä

Tila: Rn:o 28:22 Rasinperä II, om. Matti Koskenmaa, os. Rauhamäent. 25 ?, 63640 RITOLA

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6949 57-62, y=2491 00-15, z=130-142,5

Löydöt: KM 27451:1-6 (kvartseja)

Aikaisemmat löydöt: -

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen, mesoliittinen ?

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 2 km NNE, Ponnenjärven länsirannalla, rannasta n. 200-380 m länteen ja Lehtimäen tien itäpuoleisessa, Mannerintien eteläpuoleisessa peltorinteessä.

Kuvaus: Ponnenjärven rannoilta kivikautiselle asutukselle sopivia maastokohtia etsiessäni tarkastin järven länsirannan peltoaluetta, jossa oli erotettavissa useampia pieniä terassimaisia maastokohtia järvestä korkeamman harjanteen erottamana. Rannan harjanteen rinteestä ei löytynyt muinaisjäännökseen viittaavaa. Tällä alueella Ponnerannan tilan (päärakennus Alvar Aallon) eteläpuolella on nykyään uusi kunnan eläinlääkäarin asuintalo. Mantereen puolella tämän kohouman erottaa matalampi, osittain soistunut maastokohta, ilmeisesti muinainen salmi. Tämän itäpuolella pellot kohoavat länttä kohden muodostaen lähinnä 4 terassimaista maastokohtaa. Näistä alimman päältä löytyi muutamia kvartsi-iskoksia (a) n. 20x30 m alalta heti rantaa kohti vievän Mannerintien eteläpuolelta. Toiseksi alimmalla terassilla sijaitsevan sähköpylvään kohdalta löytyi yksi iskos (b), seuraavalta terassilta n. 5x5 m alalta mahdollinen kaavin ja muutamia iskoksia läheisen asuinrakennuksen kohdalta (c) ja ylimmältä terassilta pari ydintä aivan Lehtimäen tien alapuolelta (d).

Löydöt ovat vähäiset ja löytöalue laaja, mutta mahdolliset ne viittaavat eriaikaisiin asuinpaikkoihin hiekkaisessa rinteessä.

Kaikki löydöt ovat enintään n. 25-30 m Mannerintien eteläpuolelta

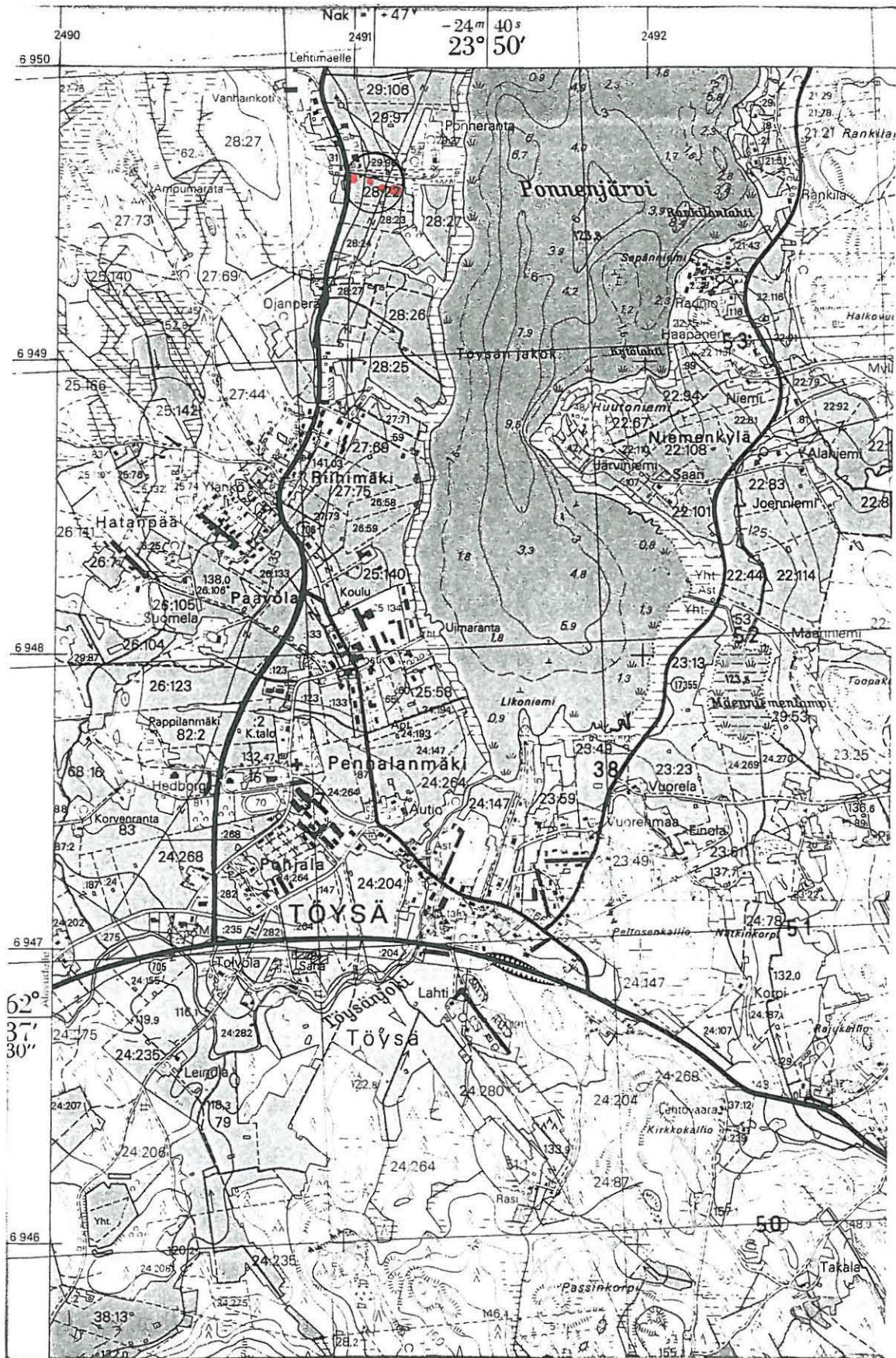
ja n. 160 m itä-länsisuunnassa (korkeuskäyriä vastaan). Muualla tarkastetussa pellossa en havainnut löytöaineistoa. Alueelta ei tunneta aikaisempia löytöjä. Mikäli löydöt ovat asuinpaikkalöytöjä on niitä ehkä alinta löytöpaikkaa lukuun ottamatta vaikea yhdistää enää järven kuroutumisaikaa myöhempään jaksoon. Ainakin ylemmät olisivat selvästi varhaismesoliittisia (n. 135-142,5 m mpy.).

Kartta s. 35

kuva 12 (negat. 90399)

TÖYSÄ 10 PONNERANTA/MANNERINTIE

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 11 KOSKI-TUURI

M/2 863 010011

Kivikautinen mahdollinen asuinpaikka

lk. II

Kylä, kyläosa: Rantatöysä, Tuuri

Tila: Rn:o 23:99, Koski-Tuuri, om. Reijo Koski-Tuuri, os. Tuurint.
101, 63610 TUURI, ja Rn:o 23:93 ? Tuuri, om. Olli Ahtola, os. Tuurint.
90, 63610 TUURI

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: a) x=6943 67, y=2487 32, z=117,5; b) x=6943 57, 2487
47, z=117,5

Löydöt: KM 27452:1-5 (kvartseja, piitä (tulus-?), rautaveitsi)

Aikaisemmat löydöt: Töysä seuran kok. ja kansakoulun kok. (2
kpl. pohjalaisia tasatalttoja, poikkikirves)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen - historiallisen ajan löytöpaikka

Vesistö: Lapuanjoki (Töysänjoki)

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 5,2 km NE, Töysänjoen
Tuurinkosken koillisrannalla, n. 200 m Haapamäki-Seinäjoki -rauta-
tien lounaispuolella.

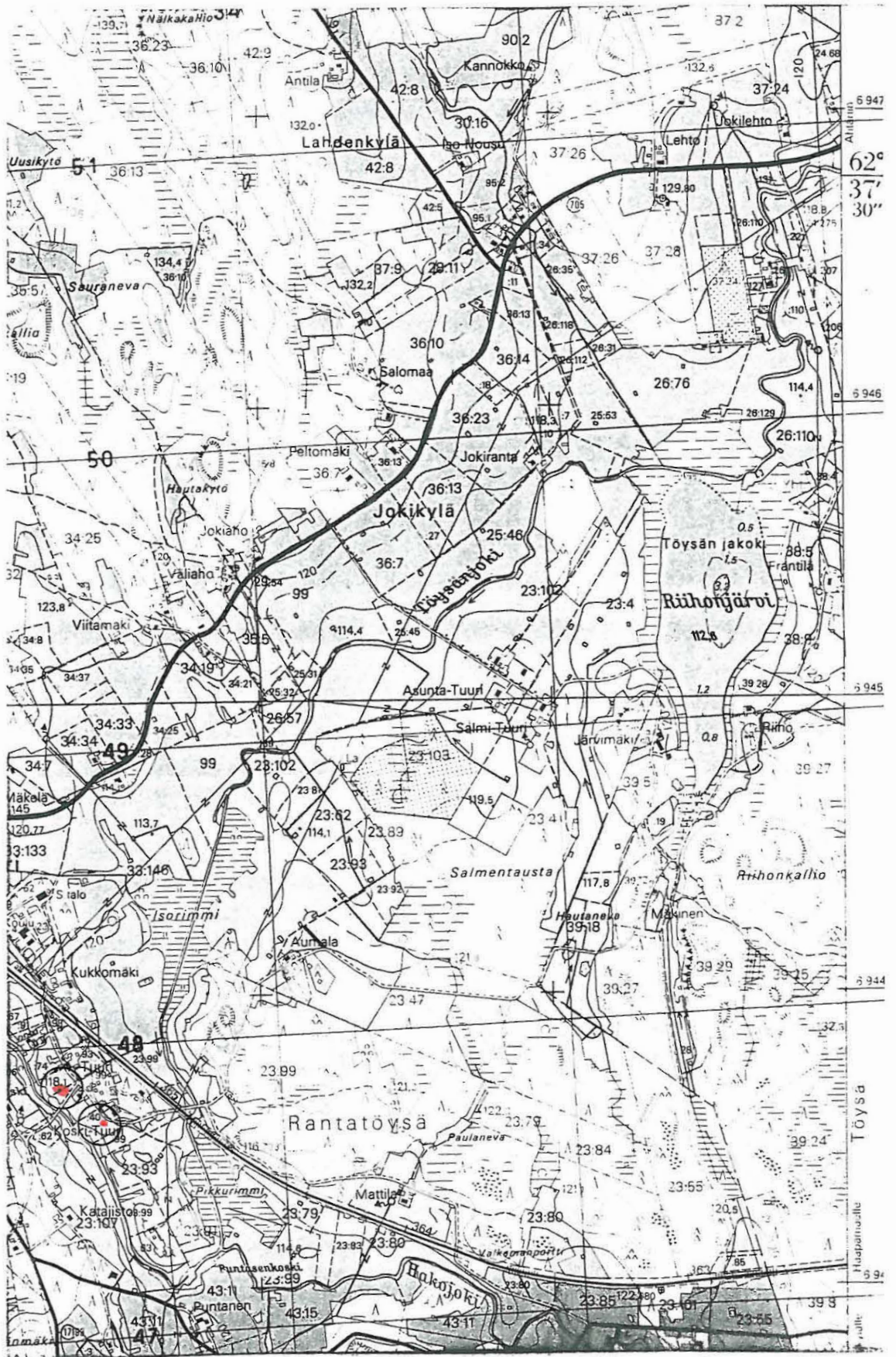
Kuvaus: Tuurinkoskesta on löydetty ainakin 3 kivikauden esinettä
koskea perattaessa 1940- ja 1950-luvulla. Kosken koillispuoleista
rantapeltoa tarkastaessani 8.5. 1992 löytyi Koski-Tuurin ja Tuurin
tilojen maalta kvartseja, tuluspiitä ja rautaveitsi historialli-
selta ajalta muun myöhäisen löytöaineiston kanssa. Löydöt ovat
lähinnä hietaperäiseltä pellolta kosken yli johtavan tien pohjois-
(luoteis-) puolelta n. 40x20 m alalta, joesta arviolta n. 50 m ja
Koski-Tuurin talosta n. 40- m. Tällä alueella on sijainnut Tuurin
edellinen (ensimmäinen ?) talo. Löytöpaikka on loivasti lounaa-
seen ja jokea kohti viettävää peltoa, muutama metri kohdalla ole-
vaa joenpintaa ylempänä. Toinen löytökohta, josta löytyi ainoas-
taan yksittäinen kvartsi-iskos, sijaitsee tästä n. 160 m kaakkoon
peltorinteessä. Muuta mahdolliseen muinaisjäännökseen viittaavaa
ei havaittu.

Kartta s. 37

kuva 13 (negat. 90397)

TÖYSÄ 11 KOSKI-TUURI

Pk 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 12 HOUSUNLUOMA

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Lahdenkylä t. Housunkylä

Tila: Housu, Rn:o 30

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit:

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 974 (kivikirves)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Housunluoma

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 2,5 km länteen

Kuvaus: Löytötietojen mukaan kirves on löytynyt 1800-luvun puolivälin jälkeen Housun talon maalta Housunjärvestä laskevan puron koskesta. Tarkemmin löytöpaikkaa ei määritetä. Mikäli se on nykyään Housun numerolla 30, löytöpaikka lienee todennäköisimmin Housunluoman puolivälissä metsäosuudella tai heti Housunjärven alapuolella. Tarkastin kuitenkin vain Lahdenkylän alueella olevat itää ja puroa kohti viettävät pellot, jotka ainakin osittain olivat hiekkaperäisiä (n. x=6947 10, y=2488 55, z=122,5-, Rn:o 42:8). Mitään mahdolliseen muinaisjäännökseen viittaavaa en havainnut. Tämän alueen pohjoispuolella puro maastosta johtuen on nopeasti virtaava ja paikoin koskinen.

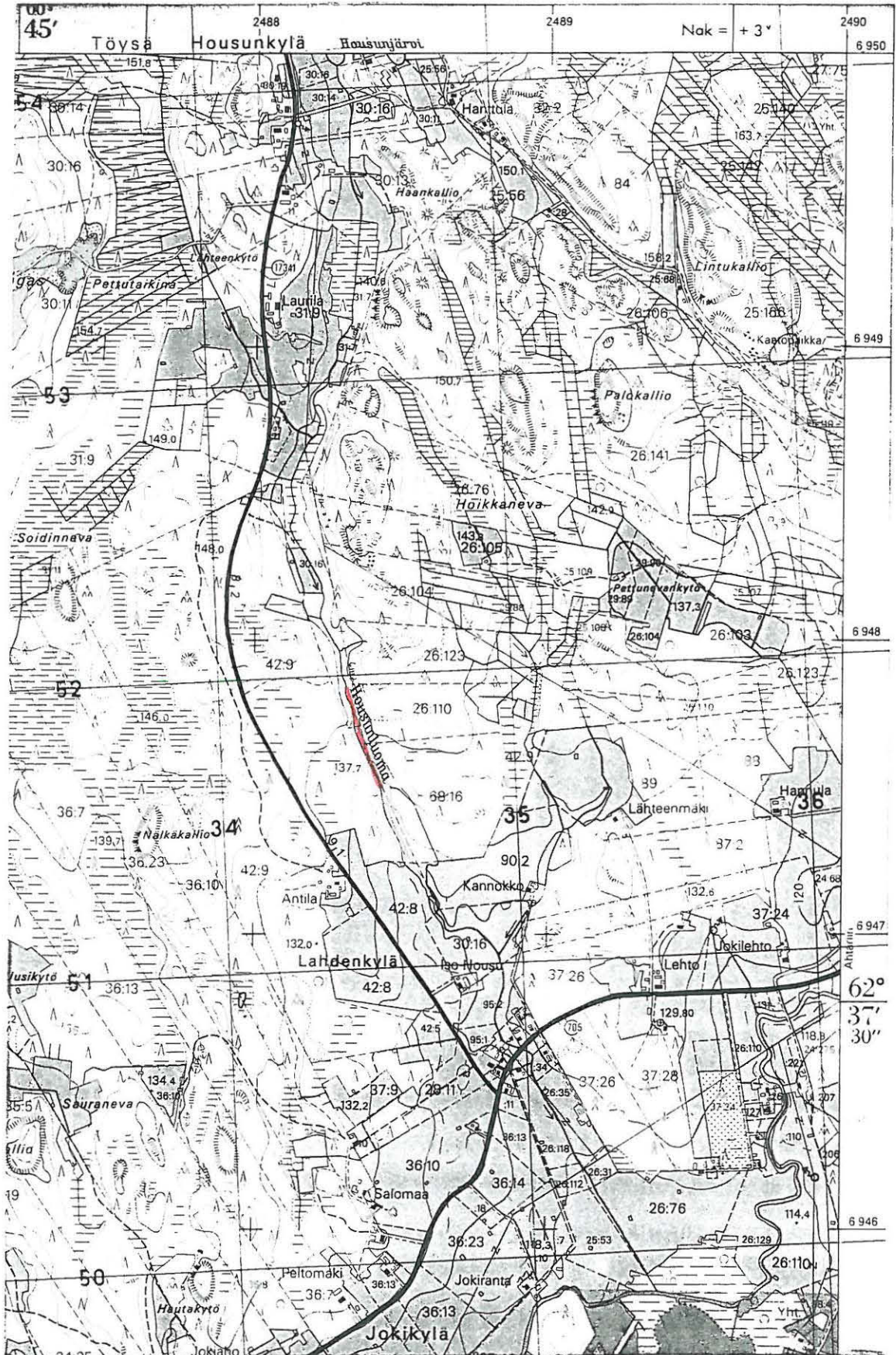
Kartta s. 39

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 12 HOUSUNLUOMA

Pk 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 13 JOKIAHO

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Jokikylä

Tila: Jokiaho, Rn:o 35 ? 99 ?

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: Jokiahon talo x=6945 48, y=2488 00, z=130

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 973:1 (liusketikari)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen, mesoliittinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki

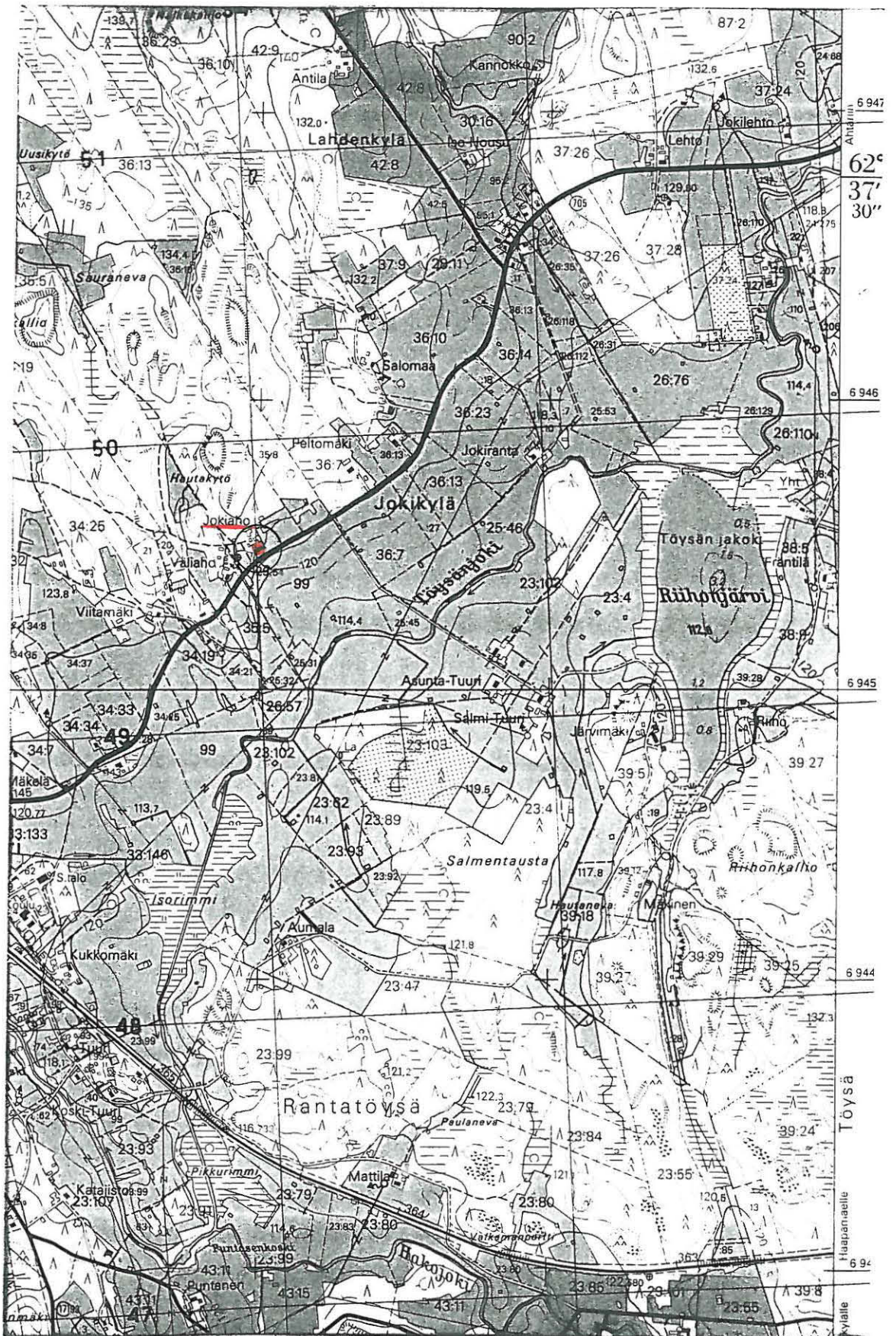
Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 3,6 km lounaaseen (Jokiahon päärakennus), Töysänjoen luoteispuolella n. 400 m ja Alavus-Ähtäri -maantien luoteispuolella.

Kuvaus: Vanhojen 1800-luvun löytötietojen mukaan Jokiahon metsästä on hiekanotossa löydetty liusketikari. Talonväki muisteli hiekanottoa tapahtuneen joskus talosta n. 300 m koilliseen metsässä, jossa on tervahautoja. Havaintomahdollisuudet metsäalueella olivat olemattomat. Tilan vanhaisäntä muisteli myös kivikauden löytöä, mahdollisesti talttaa, joka olisi joskus löytynyt pellostä. Talon vieressä olevaa pientä hiekkaista peltoa tarkastettaessa ei mitään esihistoriallisia löytöjä havaittu. Alavuden-Ähtärin -maantien oikaistu tielinja kulkee paikassa hieman aiempaa alemmpana, ja vanhan tien pohja on raivattu pelloksi. Peltomäen (kohde 6) inventoinnissa löytyneelle mahdolliselle kivikautiselle asuinpaikalle on Jokiahon talosta n. 340- m ENE.

Kartta s. 41

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 14 HUUTONIEMI

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Niemenkylä

Tila: Huutoniemi, Rn:o 22

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: vanhan Huutoniemen talon paikka x=6948 70, y=2491
83, z=132,5

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 977 (kourutaltoa), KM 978 (tasataltoa), KM
2442:164 (tasataltoa)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautisia

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Ponnenjärvi

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 1460 m koilliseen Ponnen-
järveen idästä pistävän Huutoniemen lounaisosassa (H:n vanha ta-
lonpaikka)

Kuvaus: Huutoniemen tilalta tunnetaan 3 kpl. 1800-luvun kivikau-
tisia löytöjä, joiden tarkempi löytökohta on tuntematon. Nämä
ovat löytötietojen mukaan Huutoniemen maalta, tilan rintapellosta
ja nuorin 1800-luvun loppupuolelta Erkki Huutoniemen pellosta.
Vanha Huutoniemen talo on Järvinien isännältä saamani tiedon mu-
kaan aivan Järvinien nykyisen vuosisadan alkupuolen päärakennuk-
sen luoteispuolella, jossa on vielä havaittavissa epämääräisiä pe-
rustanjäänteitä. Talo lienee ollut tässä 1600-luvun lopulta
1800-luvulle. Tarkastin Huutoniemen etelä- ja itäpuolen peltokyn-
nöksiä, mutta mitään esihistorialliseen muinaisjäännökseen viit-
taavaa en havainnut. Huutoniemen paja on sijainnut niemen laen ja
metsikön itäreunassa pellon länsireunassa. Tämän jäljiltä on ha-
vaittu pellossa paikoin nokimaa-alueita. Myöhempi Huutoniemi (ny-
kyään autiona mutta vielä pystyssä) sijaitsee paikallismaantien
itäpuolella Pahajoen pohjoispuolella. Todennäköisesti jossakin
Huutoniemen alueella on kivikautinen asuinpaikka.

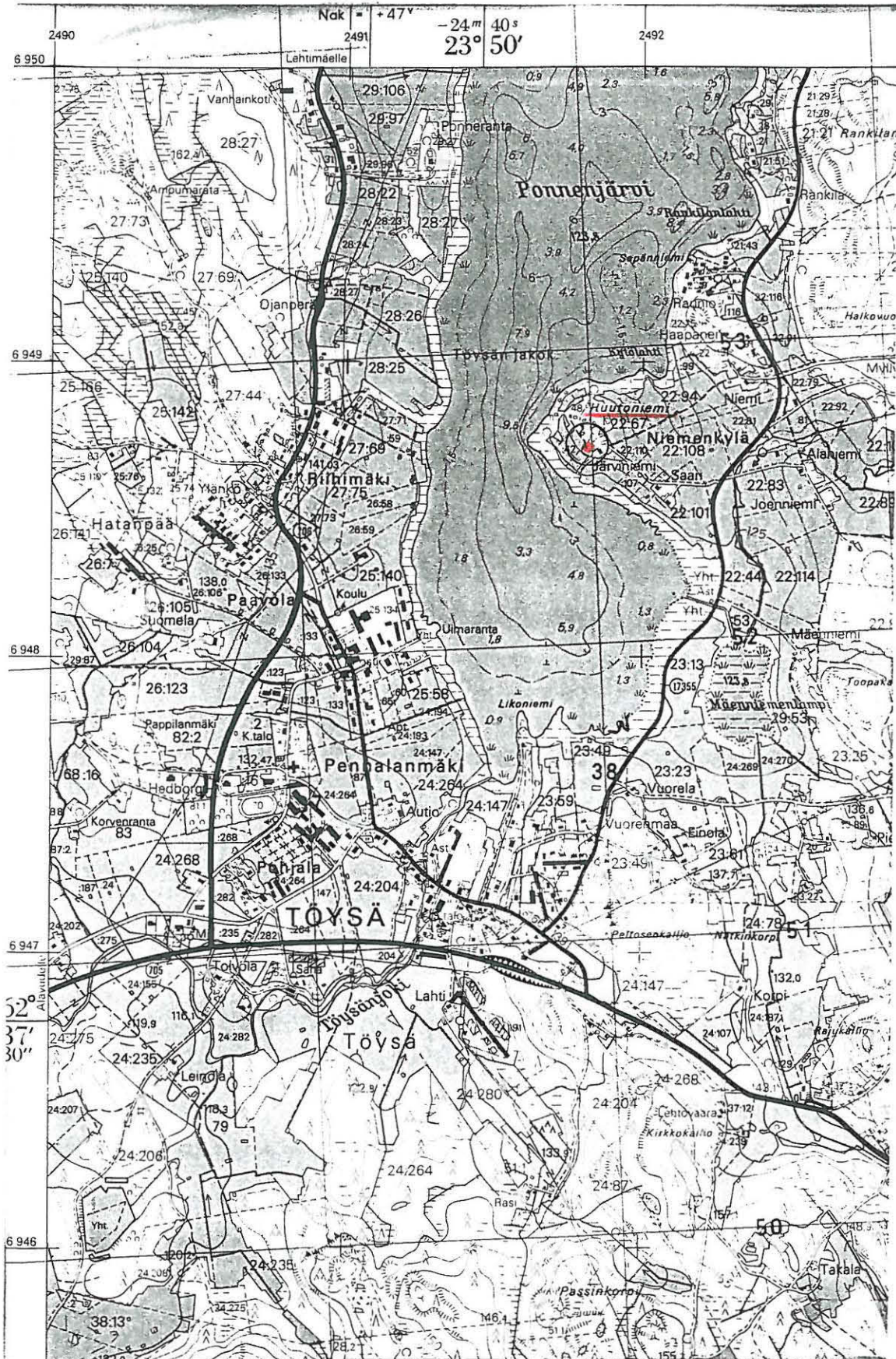
Kartta s. 43

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 14 HUUTONIEMI

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 15 RIIHO

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä,

Tila: Riiho, Rn:o 39

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: Riihon nyk. talo x=6944 95, y=2489 67, z=117,5

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 979-980 (2 tasatalttaa)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: Kivikautisia

Vesistö: lapuanjoki, Töysänjoki, Riihonjärvi

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 2,9 km SSW Riihonjärven itärannalla.

Kuvaus: Riihon tilalta tunnetaan 1800-luvun löytöinä 2 tasatalttaa, jotka ovat tilalla olevalta vuorelta t. kalliolta sekä pellostä. Riihon tilan maat ovat olleet koko Riihonjärven eteläosan ympärillä, joten löytöpaikan määrittäminen on vaikeaa. Siten myös Järvmäen löytöpaikka (ks. kohde 28) on sijainnut aikoinaan Riihon mailla. Kynnettyjä peltoja tarkastettaessa toukokuussa 1992 talon eteläpuolella olevan terassimaisen maastokohdan päällä ja toisaalta talon koillispuolella ei löytöjä havaittu. Talon eteläpuolella Riihonjärveen laskevan ojan itäpuolella on nykyään peruskartalle merkityn pienen hiekkakuopan kohdalla Riihonkallion syrjässä kivi-murskaamo.

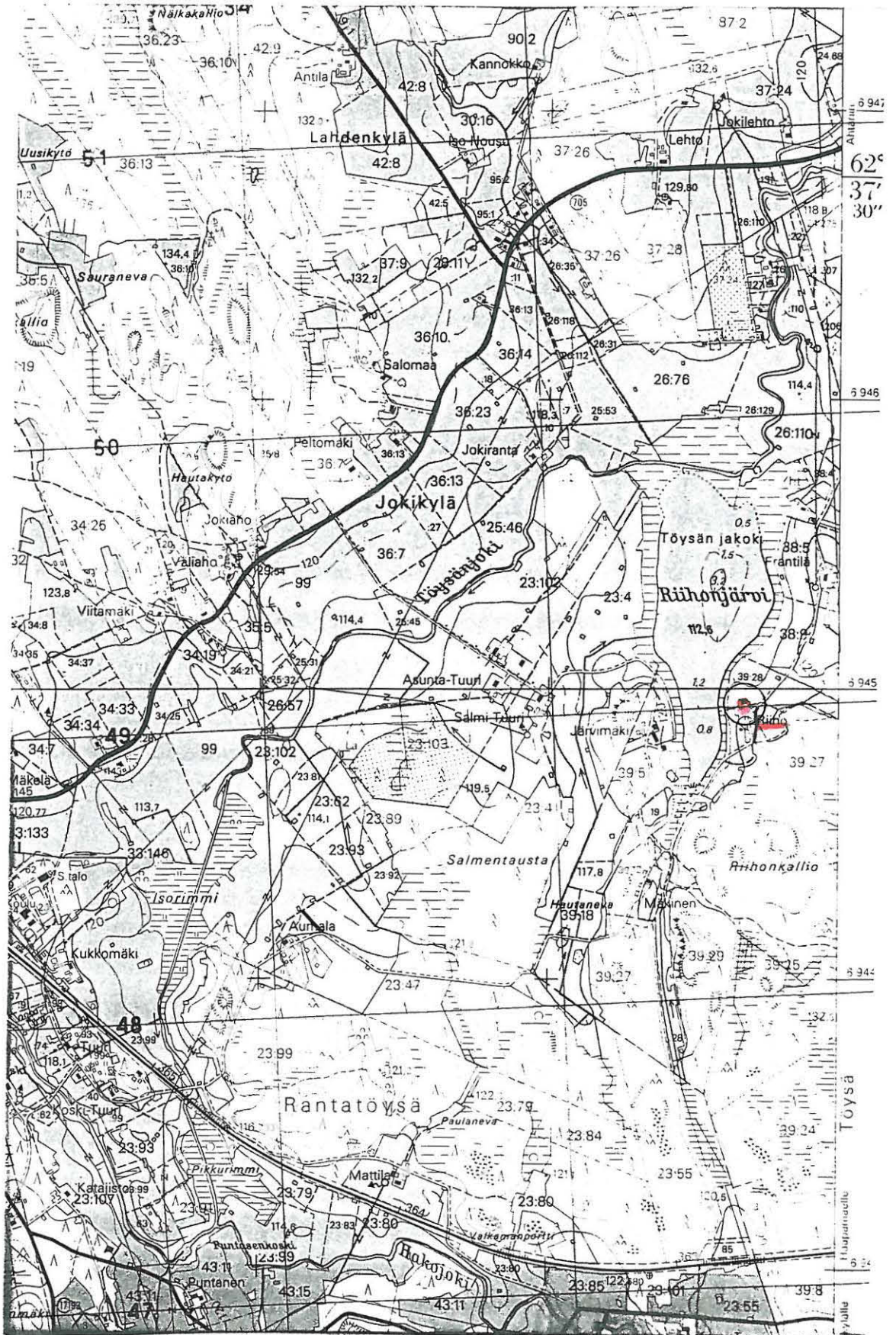
Kartta s. 45

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 15 RIIHO

Pk 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 16 HEIKKOLA

Kivikautinen irtolöytö lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Mähösenkylä/Hakojärvi

Tila: Heikkola, Rn:o 54:74

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: likim. x=6944 88, y=2495 25, z=140

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 2821:22 (suurkirves)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Hakojoki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 5,1 km SE, heti Alavus-
Ähtäri -maantien lounaispuolella ja Alisesta Jouttilammesta laske-
van puron (Mähösenjoen) länsirannalla.

Kuvaus: Löytötietojen mukaan kirveen on löytynyt 1800-luvun loppu-
puolella torppari Kustaa Viitala kolmen kyynärän syvyydestä savi-
kaivosta Heikkilän talon maalta Mähösen kylästä. Ilmeisesti tila
on Heikkola, jonka nykyinen isäntä arveli savikaivon perusteella
esineen löytyneen talon maalta, n. 800 m kaakkoon päärakennukses-
ta. Tarkastin mahdollista löytöaluetta, joka puron länsirannalla
on peltoa, mutta en havainnut mitään muinaisjäännökseen viittaa-
vaa. Heikkolan isäntä kertoi myös nykyään Töysän museossa olevas-
ta ruuhesta, joka olisi löytynyt hänen metsäpalstaltaan Ylisen
Jouttilammen luoteisrannalta n. 15 v. sitten. Tämän löytöpaikka
on n. 2150 m itään Heikkolan talosta.

Kartta s. 47

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 16 HEIKKOLA

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 17 MYLLYKANGAS (MYLLÄRI-NIINISTÖ)

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Myllykylä

Tila: Niinistö, Rn:o 47:6, om. Erkki ja Kaisa Niinistö ? os. ?

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: likim. x=6943 13, y=2491 05, z=130

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 2907:7 (kourutaltoa, jota käytetty hioime-
na)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen ?

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Hakojoeki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 4,4 km etelään, Hakojoen
rannalla Myllykylän kosken kohdalla.

Kuvaus: Esineen on löytänyt Hakojärven talon torppari Erkki Myllä-
ri pellon ojasta 1800-luvun lopulla. Mahdollisesti se on peräisin
Myllykylästä, jossa mainittu torppari on asunut, nykyisen Niinis-
tön talon isännän mukaan todennäköisimmin kosken pohjoispuolelta.
Tarkastin tällä alueella kynnettyinä oleita peltoja, mutta mitään
muinaisjäännökseen viittaavaa en havainnut.

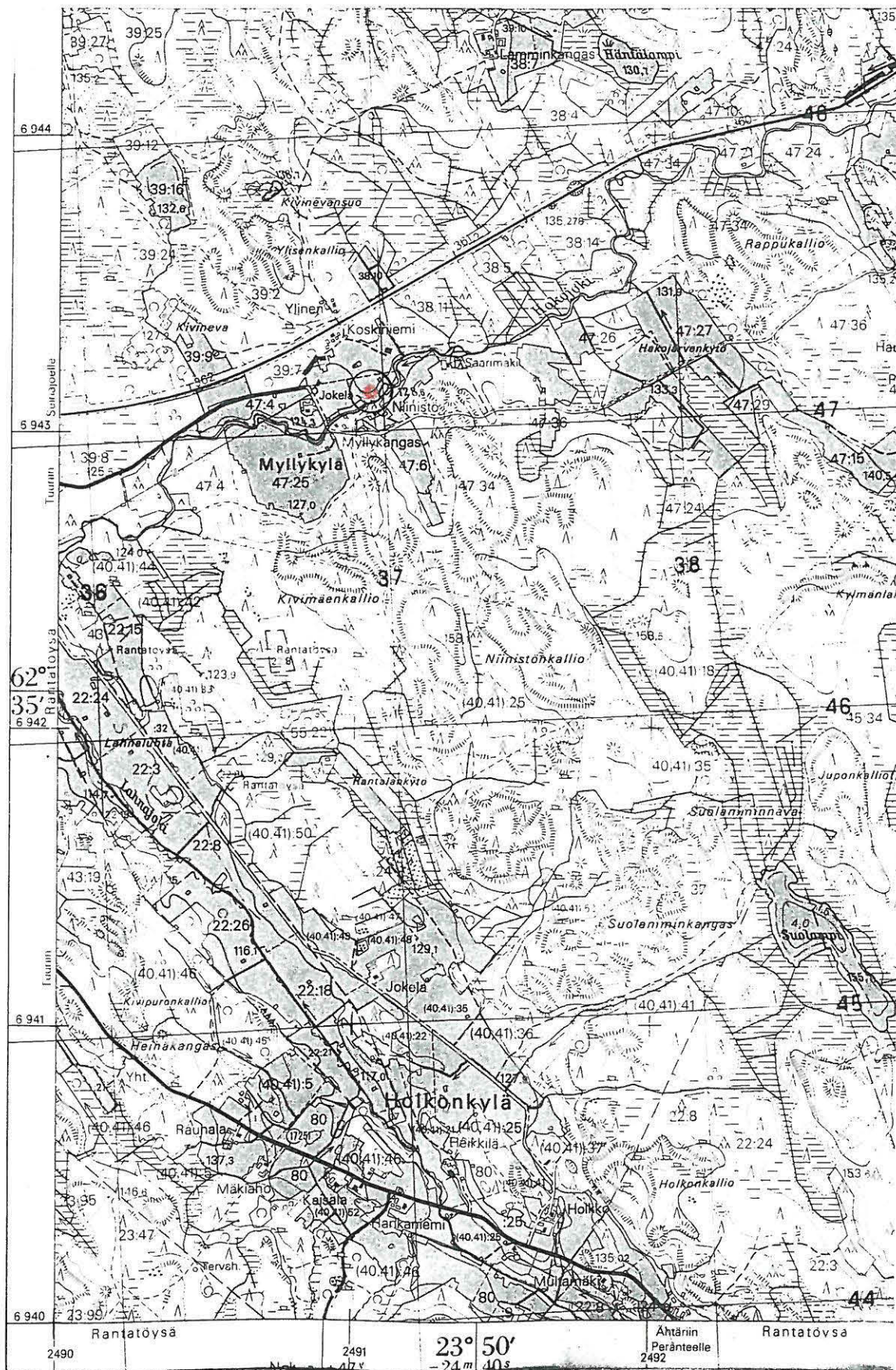
Kartta s. 49

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 17 MYLLYKANGAS (MYLLÄRI-NIINISTÖ)

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 18 HOLKKO

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Rantatöysä, Holkonkylä

Tila: Holkko, Rn:o

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: Holkon talo x=6940 34, y=2491 26, z=130

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 2907:1 (kourutaltoa)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Hakojoiki, Lahnajoki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 7,3 km etelään Holkonkylässä Lahnajoen pohjoispuolella

Kuvaus: Taltoa KM 2907:1, joka kuuluu Salomon Wilskmanin lähetykseen 3.9. 1893, on löytynyt Samppa Holkon pellostä. Tarkempia löytötietoja ei ole. Esine lienee kuitenkin Holkonkylän Holkon maalta peräisin. Tarkastin kynnöspelloja Tuurista Peränteelle vievän paiaklistien eteläpuolelta, sekä talosta koilliseen olevaa osin hiekkaperäistä rinnepeltoa ilman, että merkkejä muinaisjäänöksestä olisi havaittu.

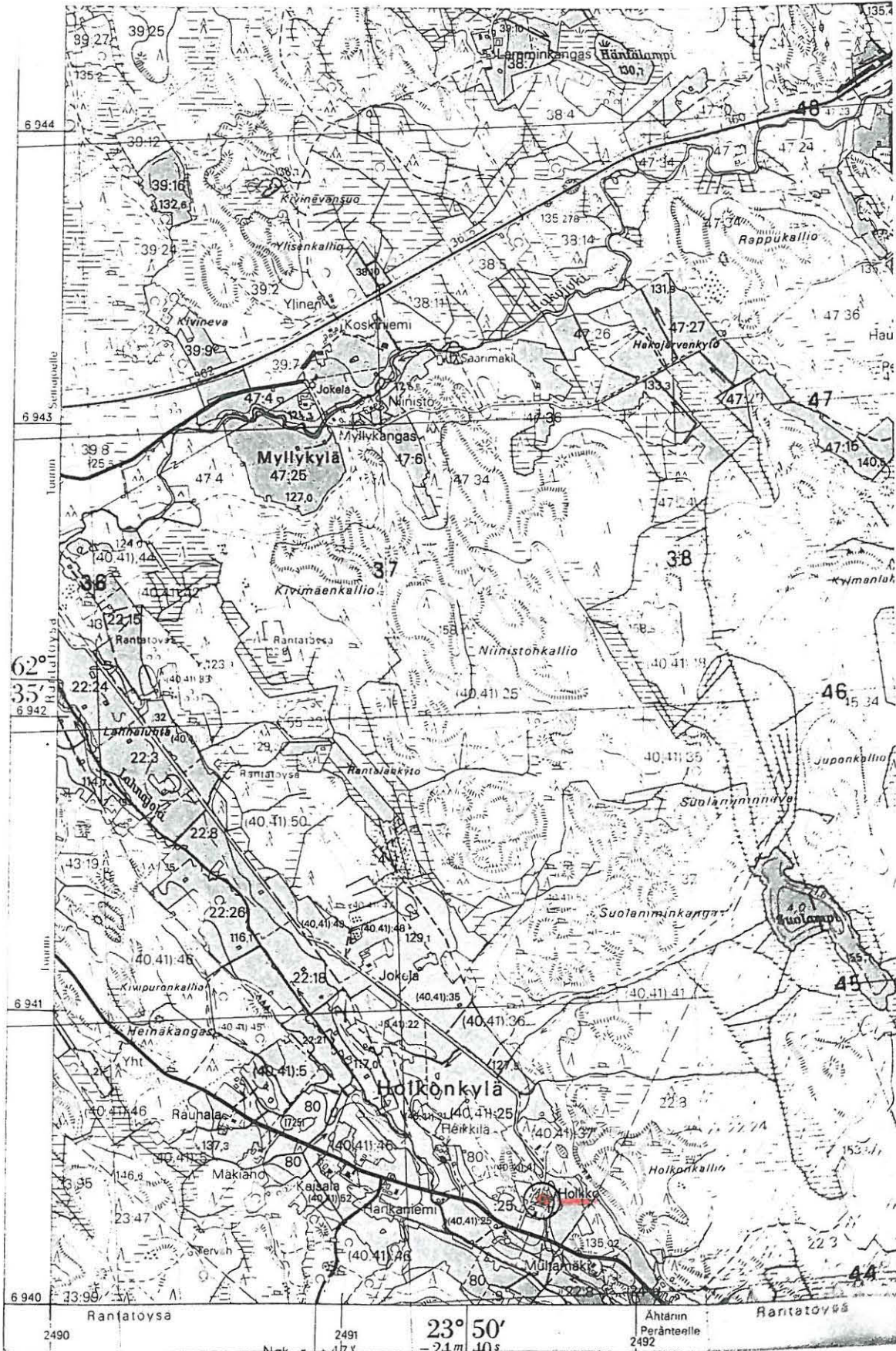
Kartta s. 51

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 18 HOLKKO

PK 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 19 HERRALA

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä

Tila: Herrala

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: likim. x=6947 95, y=2491 02, z=135

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 2907:10 (tasataltta)

Tutkimukset: -

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: lapuanjoki, Töysänjoki, Ponnenjärvi

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 400 m NNE nykyisen kunta-keskuksen kohdalla.

Kuvaus: Taltan tiedetään löytyneen 1800-luvun loppupuolella Juho Herrasen pellosta kirkonkylästä. Herralan talo sijaitsee (on sijainnut) suunnilleen nykyisen kunnantalon t. postin luona. Tarkempia selvityksiä ei tehty ja alue on nykyään uudelleen rakennettua kunnan keskustaa.

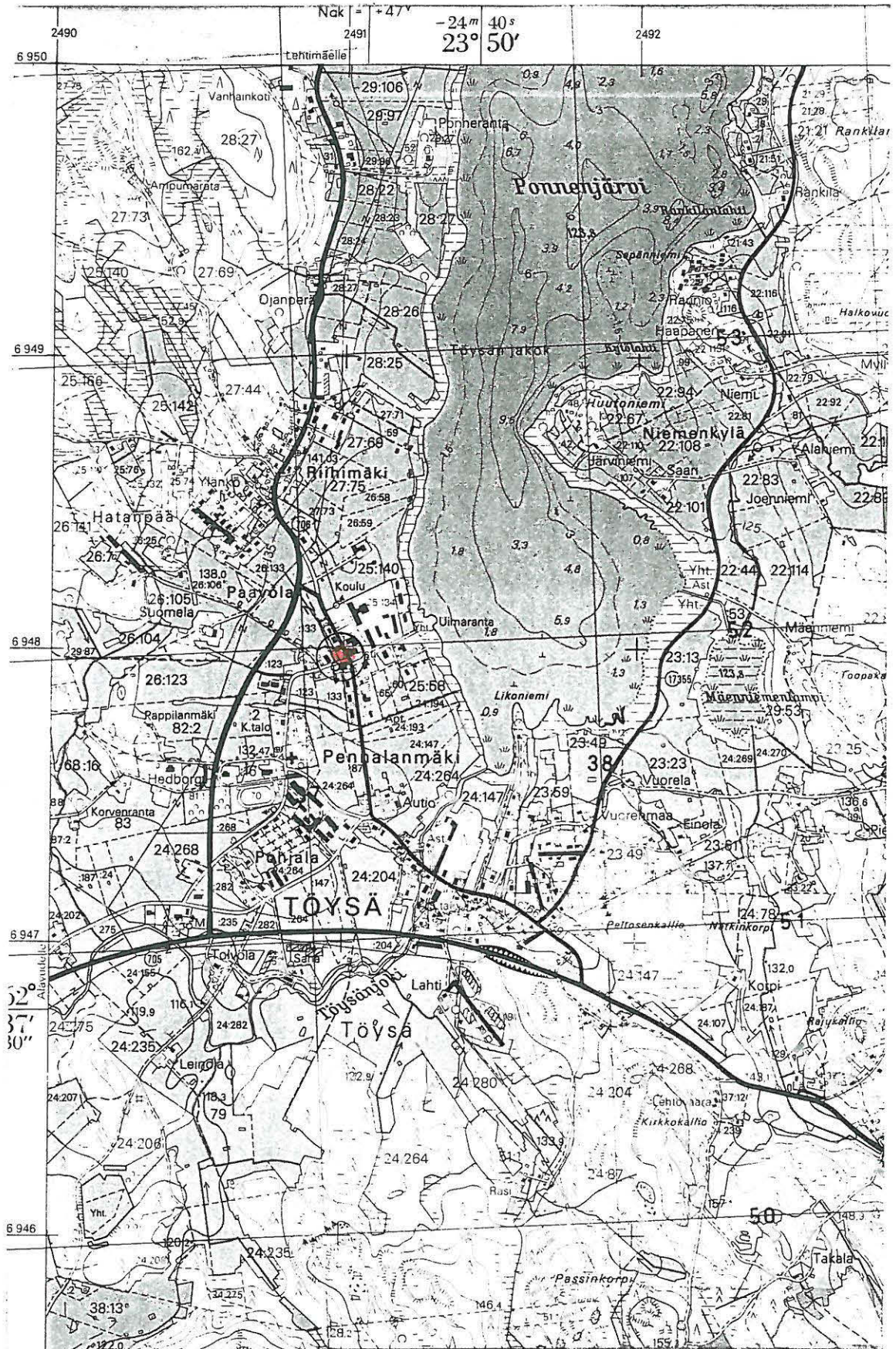
Kartta s. 53

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 19 HERRALA

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 20 RAMSILA

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Ramsila

Tila: Ramsila

Pk 2223 11 PERÄNNE (1989)

Koordinaatit: ent. Ramsilan talo x=6934 96, y=2492 48, z=160

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 6505:1 (kaksoiskourutaltoa)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Kokemäenjoki (Mustapuro)

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 12,7 km etelään, kunnan eteläosassa Ramsinlammen pohjoisrannalla.

Kuvaus: Taltoa kuuluu asemapäällikkö Arvid Bergmanin 1900-luvun alussa kokoamiin esineihin ja sen on löytänyt torppari Isak Loukaskorpi Töysän Ramsilan talon pellosta. Ramsinkylä sijaitsee kunnan eteläosassa Ramsinlammen rannalla. Täällä on sijainnut myös Ramsilan talo, nykyisen Leinosen talon vieressä Ramsinlammen pohjoisrannan niemessä paikallistien eteläpuolella. Tämä oli pihamaata tai entistä hakamaata sekä nykyään nurmella olevia peltoja, joilla havaintomahdollisuudet olivat olemattomat. Välttämättä löytö ei kuitenkaan ole juuri täältä, sillä Loukaskorven talo (joka kuitenkin eri numeroa) puolestaan sijaitsee Ramsilasta edelleen etelään n. 1,5 km. Täällä en ehtinyt käydä.

Kartta s. 55

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 20 RAMSILA

Pk 2223 11 PERÄNNE
(1989)

TÖYSÄ 21 SILMÄNEVA

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Pökköperä

Tila: Viitamäki, Rn:o 34:25, om. ?

Pk 2323 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: likim. x=6945 90, y=2486 33, z=120

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 11689 (alkeellinen kirves)

Tutkimukset: -

Ajoitus: mesoliittinen kivikausi

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Kylmäpuro

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 4,7 km WSW Alavuden kunnanrajasta 60 m Tuurista Mäkirantaan vievän paikallistien itäpuolella.

Kuvaus: Kirveen on 1920-luvun lopulla löytänyt Heikki Viitamäki syyskynnössä maaltaan Viitamäen tilalta, n. 60 m Alavuden rajasta itään. Maa paikalla on hiekkarinnettä. Tarkka löytökohta ei ole tiedossa, mutta ilmeisesti se on lähellä kohtaa, jossa Kylmäpuro ylittää kunnanrajan. Alue oli tarkastushetkellä muokkaamatonta, joten havainnot jäivät tekemättä. Itse Viitamäen talo sijaitse löytöpaikalta n. 1,7 km ESE (vrt. kohde VIITAMÄKI).

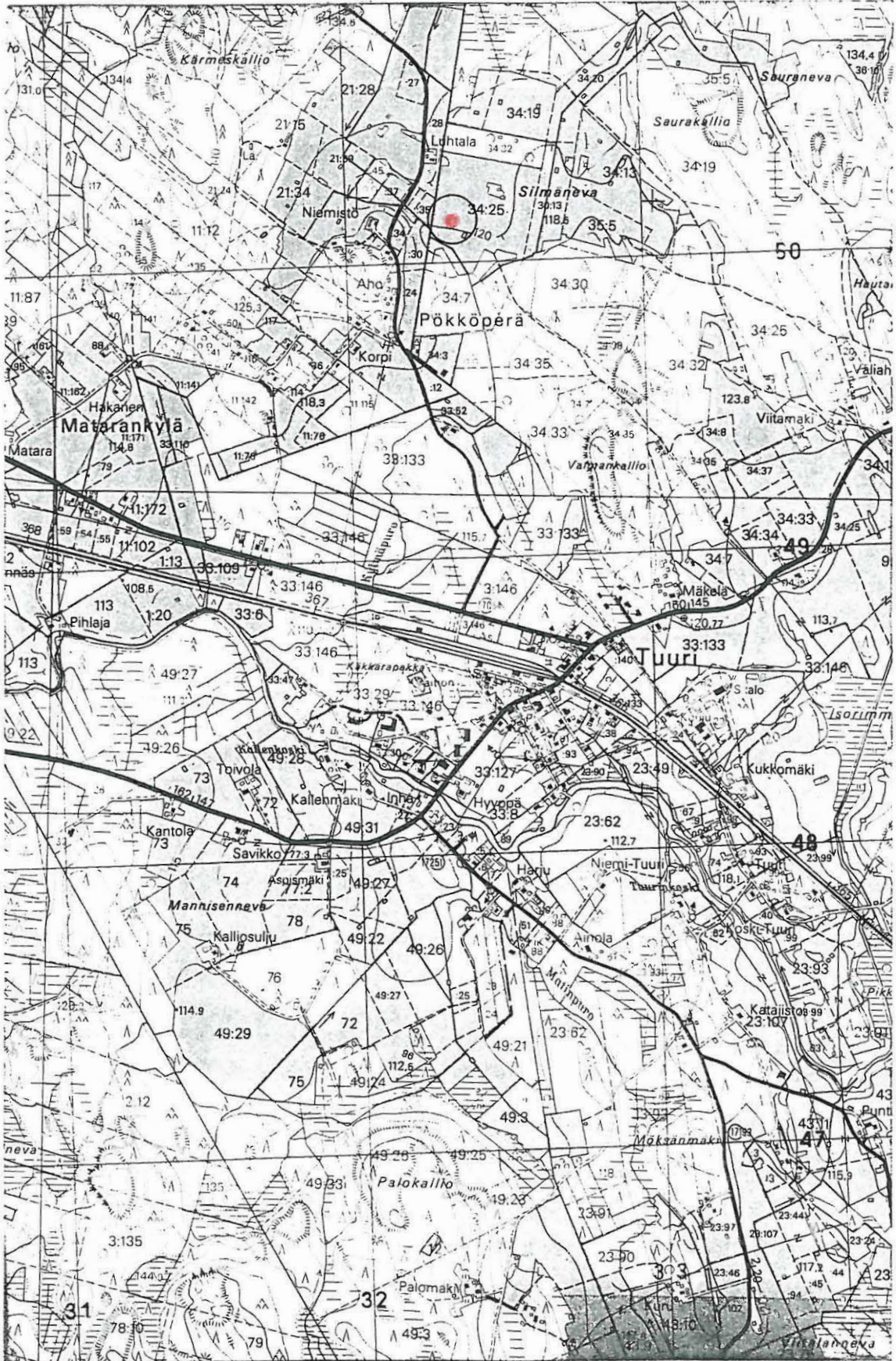
Kartta s. 57

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 21 SILMÄNEVA

Pk 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 22 YLIPÄÄ LEHTINEN

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Ylipää

Tila:

Pk 2224 10 SUUTALA (1983, pp. 1990)

Koordinaatit: likim. ? x=6957, y=2494 80, z=170

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 11318 (kourutaltta)

Tutkimukset:

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Alajoki, Akkojärvi

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 10 km NNE Akkojärven luoteispuolella n. 600-700 m ja Akkalasta Hirvipерään vievän paiaklistien varrella, mahdollisesti sen itäpuolella.

Kuvaus: Taltan on v. 1939 löytänyt Veijo Rinne, löytötietojen mukaan Töysän Akkolan kylän Yläpäästä äitinsä kodin Lehtisen maalta pienestä metsästä "kerhopaikkaa" kaivaessaan n. 70 cm syvyydestä. Tuurin asemalta olisi etäisyyttä n. 1,5-2 km, po. 15-20 km. Jälkijittäessäni tämän esineen löytöpaikkaa eivät paikalliset asukkaat tuntuneet tietävän mitään tällaisista henkilöistä tai talosta. Juuri 90 v. täyttänyt Kalle Yli-Suutala Suutalasta muisteli kuitenkin suutari Lehtisen talon sijainneen Kytökallion lähellä. Tarkempi löytöpaikka on kuitenkin selvittämättä, eikä ilmeinen sijainti korkealla ja kaukana vesistöstä viittaa asuinpaikkaan.

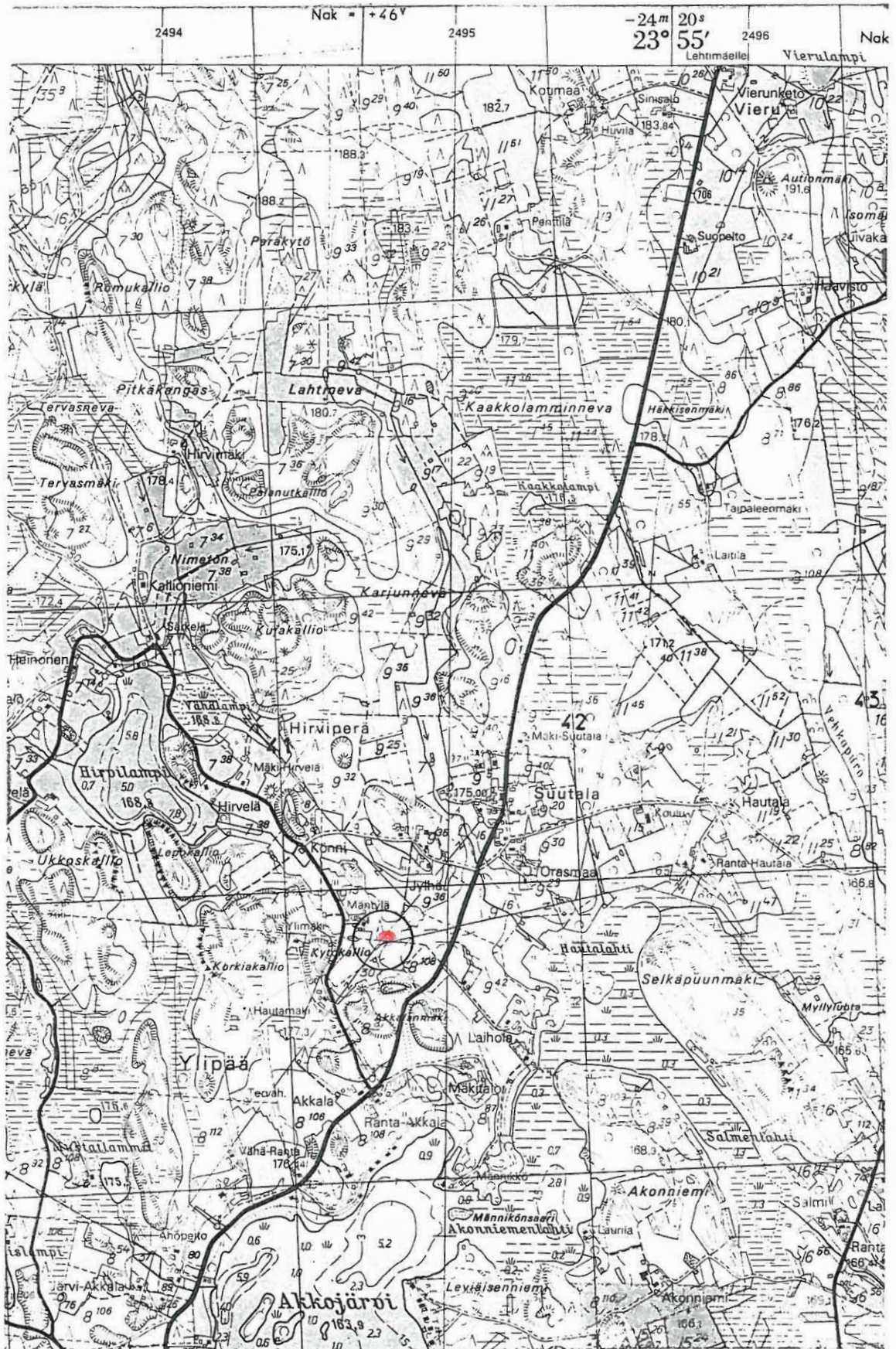
Kartta s. 59

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 22 YLIPÄÄ LEHTINEN

Pk 2224 10 SUUTALA
(1983, pp. 1990)

TÖYSÄ 23 HAKOJÄRVI JÄRVENPÄÄ

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Hakojärvi

Tila: rata-alue/Kallioniemi Rn:o 61:9

Pk 2223 12 TÖYSÄ (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6944 29, y=2492 91, z=135

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 11930 (soikea reikäkivi)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Hakojoki, Hakojärvi

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 3,9 km SE, Haapamäki-Seinäjoki -rautatien pohjoispuolella, rautatien km -pylvästä (359 km H:gistä) 270 m länteen ja n. 70 m Hakojärven rannasta.

Kuvaus: Esineen on löytänyt ratavartija Uljas Vaajamo v. 1947 Järvenpään torpan luota rautatien alueelta poikkeuksellisen syvältä kyntäessään peltosavea. Nykyään talo on vielä pystyssä mutta hylättynä, ja löytöpaikka heinittynyt. Havaintojen tekeminen löytöpaikalla edellyttäisi koekuopitusta.

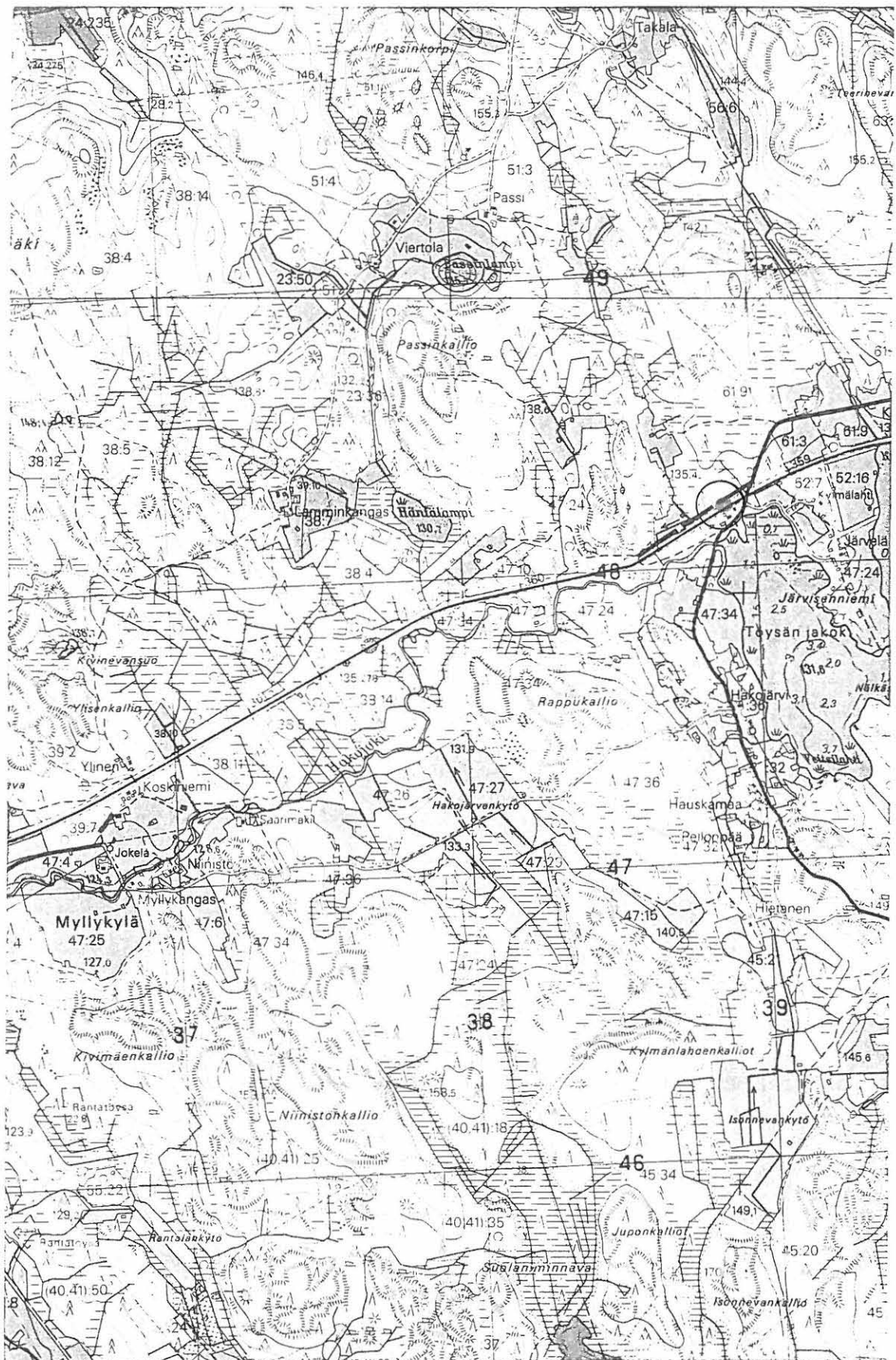
Kartta s. 61

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 23 HAKOJÄRVI JÄRVENPÄÄ

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 24 MURSULA (PUNTANEN)

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä

Tila: Puntanen (Mursula), Rn:o 43:11, om. Armas Mursula, os. Hollkokylänt. 63610 TUURI

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6942 97, y=2487 85, z=117,5

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 13285 (suurikokoinen reikäkivi)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 5,5 km SW, Töysänjoen ja Hakojoen yhtymäkohdassa, sen eteläpuolella.

Kuvaus: Esine on mv. Armas Mursulan v. 1951 löytämä Mursulan talonsa (=Puntanen) Riihivainiolta n. 100 m talosta joelle päin (NNE) ja n. 200 m Töysänjoen ja Hakojoen yhtymäkohdasta etelään. Paikka on hiekkamaata. Tarkastettaessa paikkaa tapasin löytäjän. Hän osoitti löytöpaikan uuden rakennuksen (merkitty peruskartalle) NNE-puolella, joka oli joutomaana ja kasvoi heinää. Maasto oli pohjoista ja jokea kohti viettävää eikä mitään havaintomahdollisuuksia ollut.

Kartta s. 63

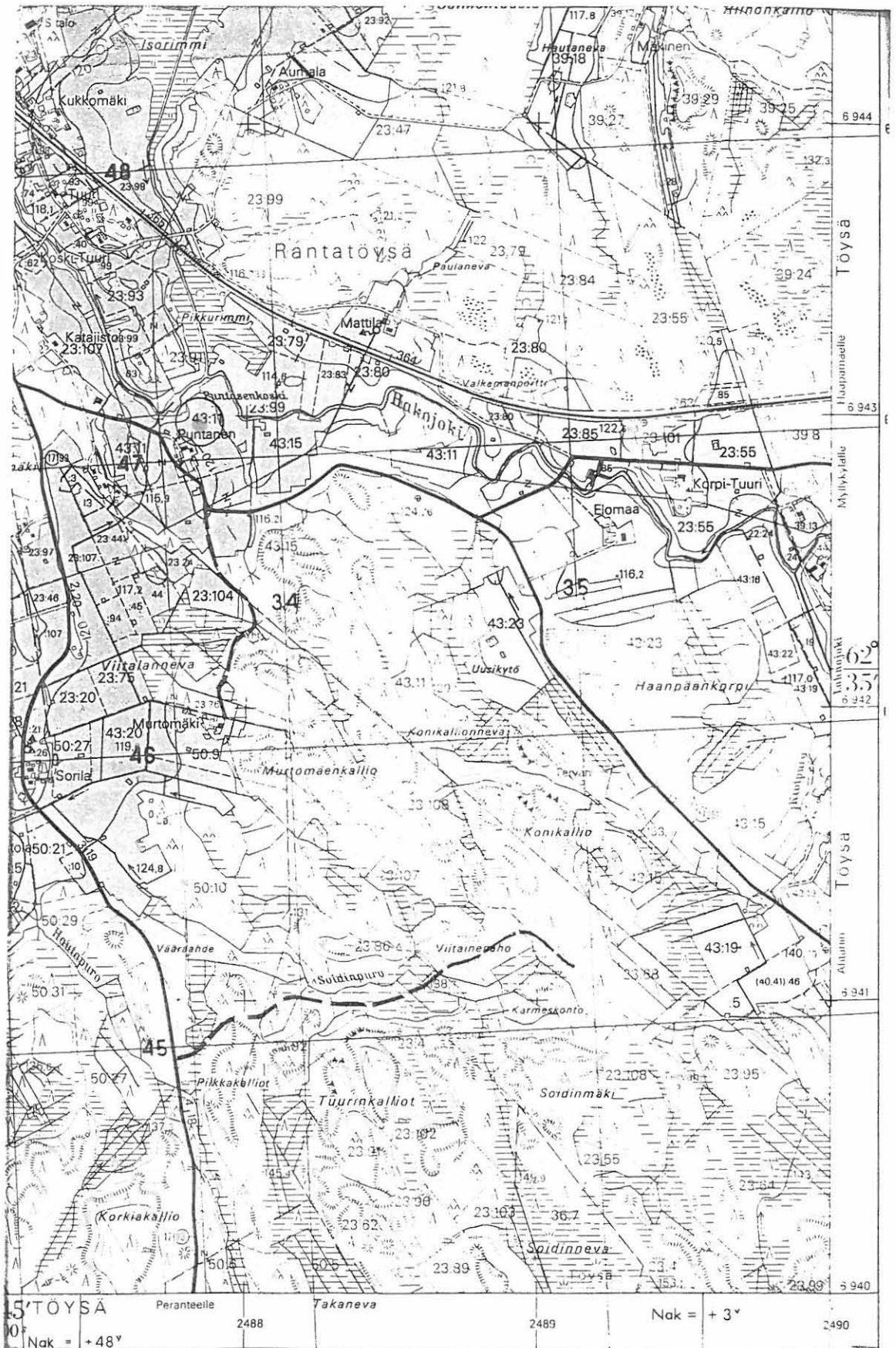
kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 24 MURSULA (PUNTANEN)

Pk 2223 09 ALAVUS

(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 25 VEHKAPURO

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Suutala

Tila: Akkala Rn:o 8:108 ?

Pk 2224 10 SUUTALA (1983, PP. 1991)

Koordinaatit: likim. x=6958 00, y=2496 26, z=167,5

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: Töysä-seuran kok. (kourutaltta)

Tutkimukset: (inv. 1992)

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Alajoki, Akkojärvi, Vehkapuro

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 11 km NNE, Akkojärven koillispuolella n. 1000 m.

Kuvaus: Eino Männikön Töysän Ritolasta kerrotaan löytäneen Töysä-seuran hallussa olevan lattean nelikulmaisen kourutaltan v. 1938 vaiheilla Akkalan tilan maalta Akka- t. Akkojärveen laskevaa Vehkapuron ojaa kaivettaessa. Tapasin Ritolassa asustavan Eino Männikön lesken ja pojan, jotka tunsivat löydön, mutta eivät osanneet lisätä löytötietoihin kuulumatonta. Koska esineen löytöpaikka on Akkalan tilan maalla (numeroa 8), on todennäköinen löytöpaikka kauempana Akkajärvestä Vehkapuron tai siihen laskevien ojien varressa. Mikäli tila on 8:108 (Akkala t. Ranta-Akkala), löytö olisi Vehkapuronkytöjen länsipuolella. Paikkaa ei tarkastettu keväällä 1992.

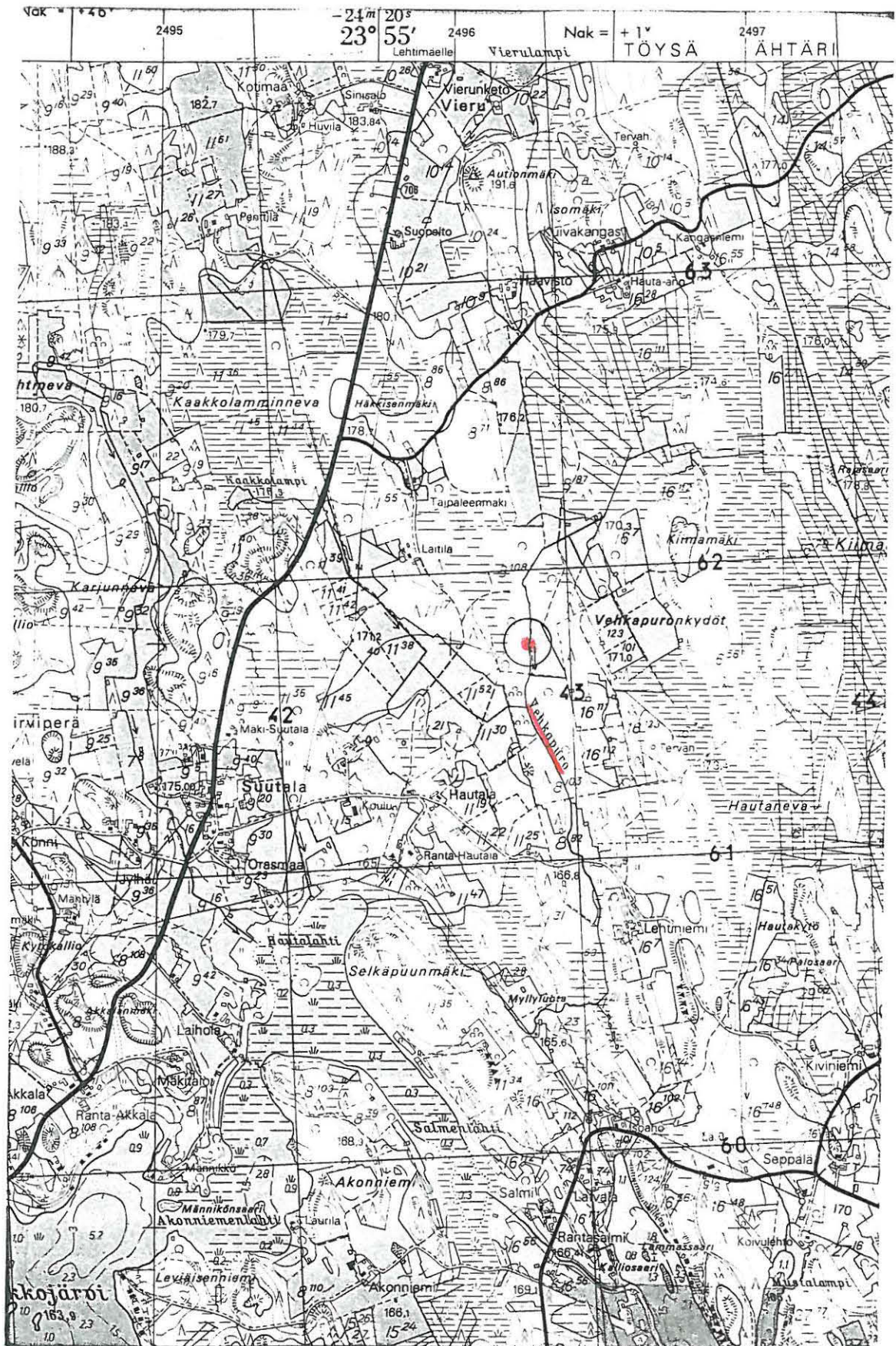
Kartta s. 65

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 25 VEHKAPURO

Pk 2224 10 SUUTALA
(1983, PP. 1991)

TÖYSÄ 26 VIITAMÄKI

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Jokikylä

Tila: Viitamäki, 34:25 ?

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, PP. 1985)

Koordinaatit: likim. x=6945 15, y=2487 60, z=120

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: Töysä-seuran kok. (reikäkivi) ja Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitto, Seinäjoki (reikäkivi)

Tutkimukset: inv. 1992

Viite: verif. KM 11689; Aspelin 1871: Suomi II:9, 34; Ollinen 1893, 93

Ajoitus: kivikautisia

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki (Hoikkajoki)

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 4 km lounaaseen, Alavuden-Ähtärin maantien 705 luoteispuolella, Töysänjoesta n. 800 m länteen pellostä.

Kuvaus: Viitamäen tilalta tunnetaan 3 kiviesinettä, joista KM 11689 (alkeellinen kirves) on kuitenkin selvästi erillään muista löydetty (ks. kohde SIILMÄNEVA). Reikäkivet ovat ilmeisesti mollemat talon läheltä. Töysä-seuran hallussa kk:n ent. kansakoululla säilytettävä esine on mv. Erkki Viitamäen v. 1935 Viitamäen Torpanvainiosta peltotyössä löytämä. Maakuntaliitolla oleva kivi on löytötietojen mukaan talvisodassa kaatuneen Matti Viitamäen v. 1935-36 kyntäessään Viitamäen maalla löytämä, n. 800 m Töysänjoesta (Hoikkajoesta) ja 100 m talosta etelään pellostä mäenrinteessä. Löytökohta oli 15-20 cm syvyydessä hiekkamullassa. Viitamäen talosta saamani tiedon mukaan myös torpanvainio lienee samoilla seu-
duilla Viitamäen talon eteläpuolisella alueella. Nämä pellot olivat kuitenkin muokkaamattomia, joten niitä ei tarkastettu. Sen sijaan talon itäpuolella maantien itäpuolella olleen peltoalueelle itään pistävän niemimäisen maaastokohdan hiekkaperäiset rinnepeltojen tarkastuksessa muinaisjäänökseen viittaava ei havaittu. Paikka vaikutti sopivalta kivikautiselle asuinpaikalle.

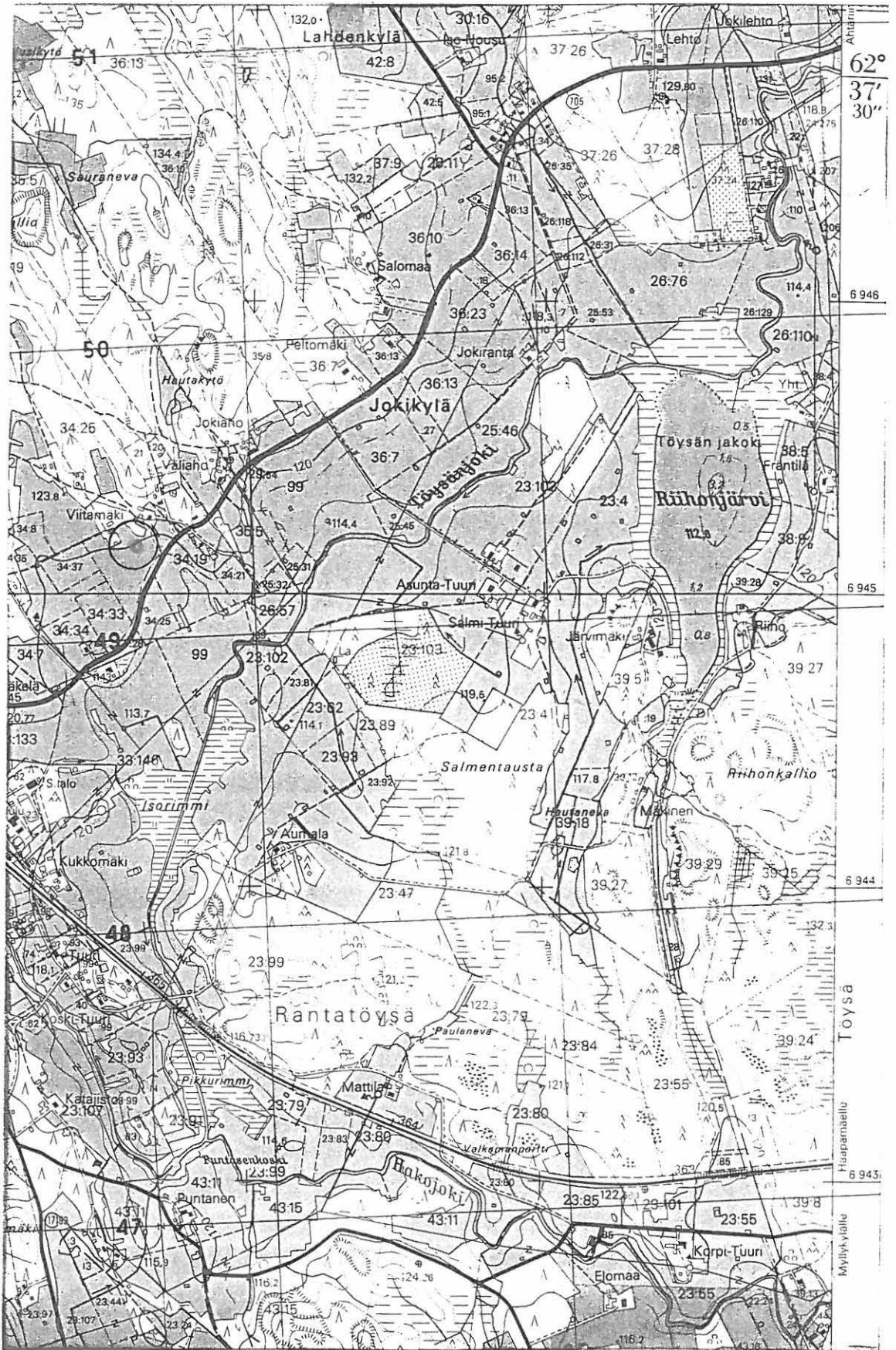
Aspelinin (1871:II:9, 34) mukaan Viitamäen maalta Puiralan torpan

pellosta on löytynyt sittemmin kadonnut liuskeveitsen ruodon kappale. Puiralan torpan sijainti ei ole selvillä mutta mahdollisesti se on kuitenkin ollut samoilla seuduilla, kuin edellä mainittu Torpanvainio.

Kartta s. 68

TÖYSÄ 26 VIITAMÄKI

Pk 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 27 VIENOLA

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, kirkonkylä

Tila: Vienola, Rn:o 23:59 ? om. Armas Vienola ?, os. 63600 TÖYSÄ
Pk 2223 12 TÖYSÄ (1081, pp. 1985)

Koordinaatit: likim. x=6947 50, y=2491 70, z=132,5

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: Töysän kk:n kansak. (reikäkiven puolikas ja teelmä)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautisia ?

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Ponnenjärvi

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 900 m itää Ponnenjärven etelärannasta n. 250 m.

Kuvaus: Kivet on löytänyt Juha Moisio Vienolan talon kartanopel-
lolta (om. tuolloin Akseli Vienola), n. 250 m Ponnenjärven rannas-
ta ja yli 10 m järvenpintaa ylempänä. Nykyisen omistajan Armas
Vienolan (Akseli Vienolan pojan ?) mukaan olisi pellolta löytynyt
myös muita reikäkiviä, joiden nykyinen sijainti on epäselvä. Ta-
lon alapuolella olevaa perunapeltoa tarkastettaessa ei esihisto-
rialliseen muinaisjäännökseen viittaavaa havaittu toukokuussa
1992.

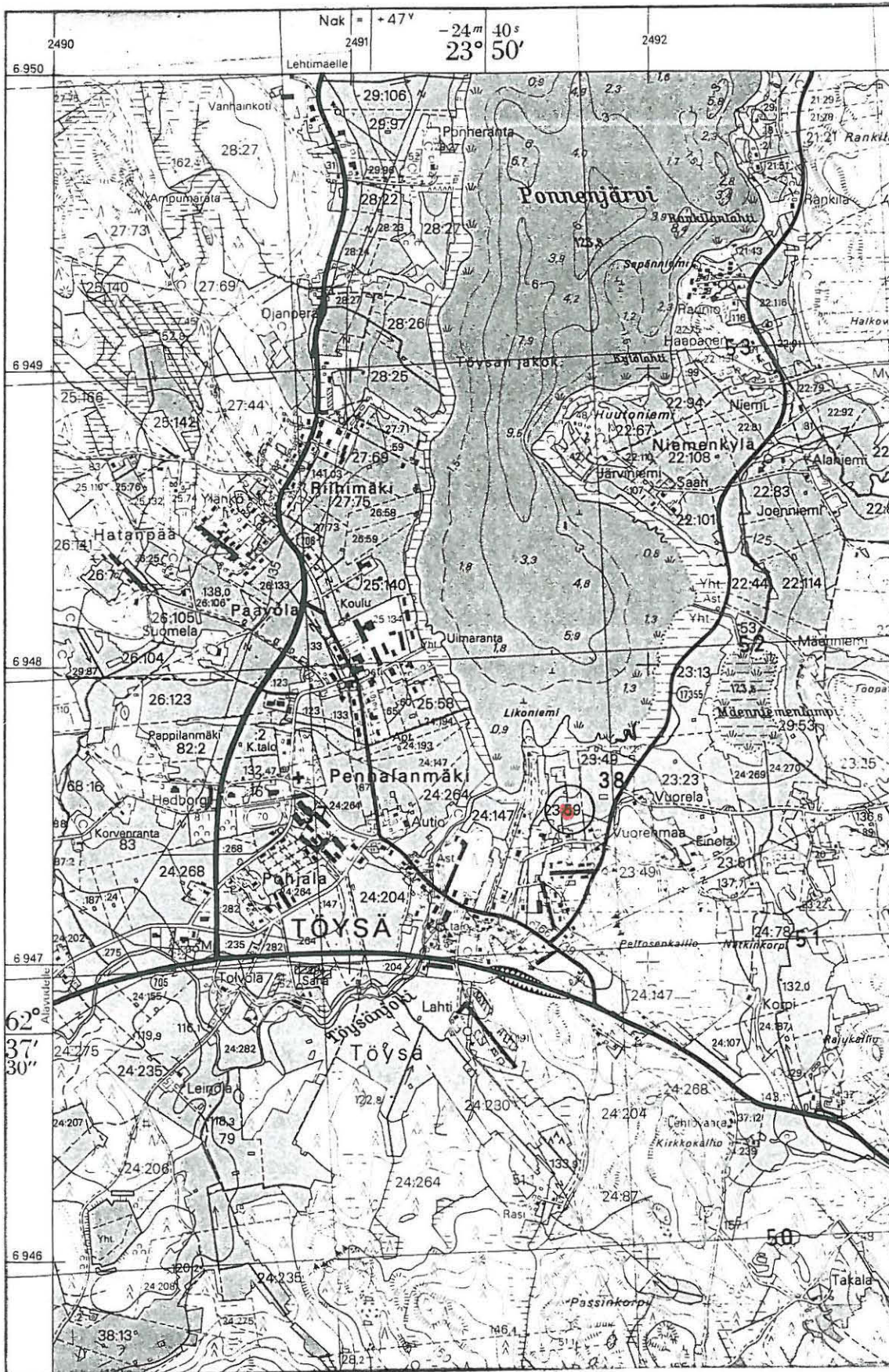
Kartta s. 70

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 27 VIENOLA

Pk 2223 12 TÖYSÄ
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 28 JÄRVIMÄKI

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä

Tila: Järvimäki, Rn:o 39:5

Pk 2223 09 ALAVUS(1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6944 88, y=2489 42, z=115

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: Tuurin kansak. (tasataltan katkelma)

Tutkimukset: inv. 1992

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki, Riihonjärvi

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 3,2 km SSW Riihonjärven lounasirannalla.

Kuvaus: Taltan teräkulmakatkelma on Eino Levosen v. 1949 löytämä perunamaasta Järvimäen talon kohdalta mäkirinteestä (tuolloin om. Akseli Riiho) savimullasta, Riihonjärven rannasta n. 15 m. Kaikki lähialueen pellot olivat 6.5. 1992 kyntämättä. Tilan vanhaisäntä tunsu löydön (mahdoll. A. Riiho?), jonka jälkeen muita löytöjä ei ole havaittu. Talossa toimii nykyään Riihon käyttömetalli ky, jolla on suuri metalliromuvarasto rtalon eteläpuolisella alueella. Järvimäki on vanhaa Riihon tilaa, joten tämän tilan alueelta jo 1800-luvulla löytyneet esineet saattavat olla yhteydessä Järvimäenkin löytöön (vrt. kohde 15 RIIHO). Riihonjärven kaakkoispuolella olevan Riihonkallion syrjässä on nykyään kivimurskaamo.

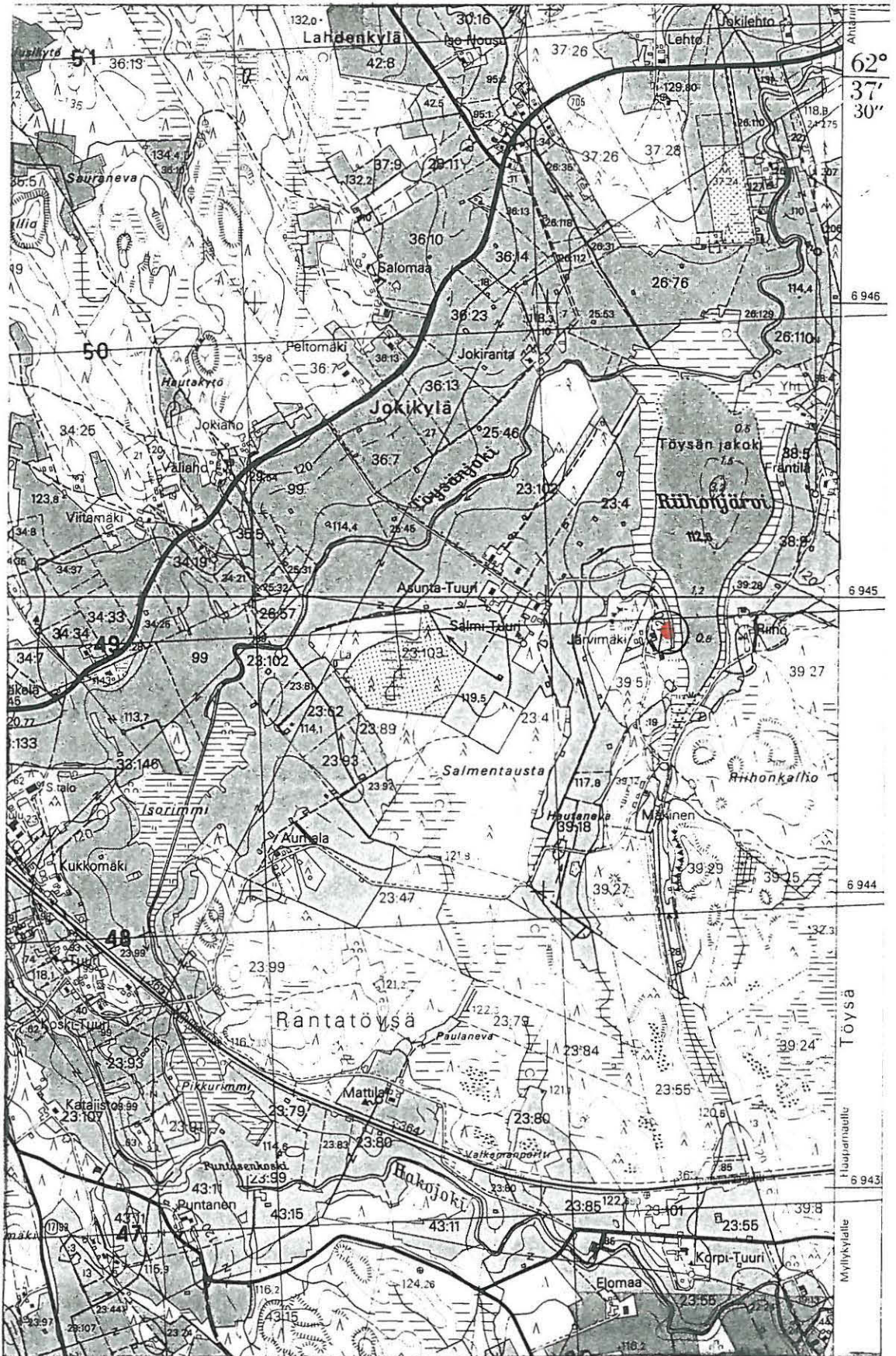
Kartta s. 72

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 28 JÄRVIMÄKI

PK 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 29 MÄKELÄ

Kivikautinen irtolöytö lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Tuuri

Tila: Mäkelä, om. Kalevi Viitamäki, os. 63619 TUURI, kp. 1, puh. 965-25148

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: x=6944 64, y=2487 56, z=115

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 22109 (kaarnakoho)

Tutkimukset: (inv. 1992)

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 4,3 km lounaaseen Alavus-
Ähtäri -maantien ja Töysänjoen välissä pellolla.

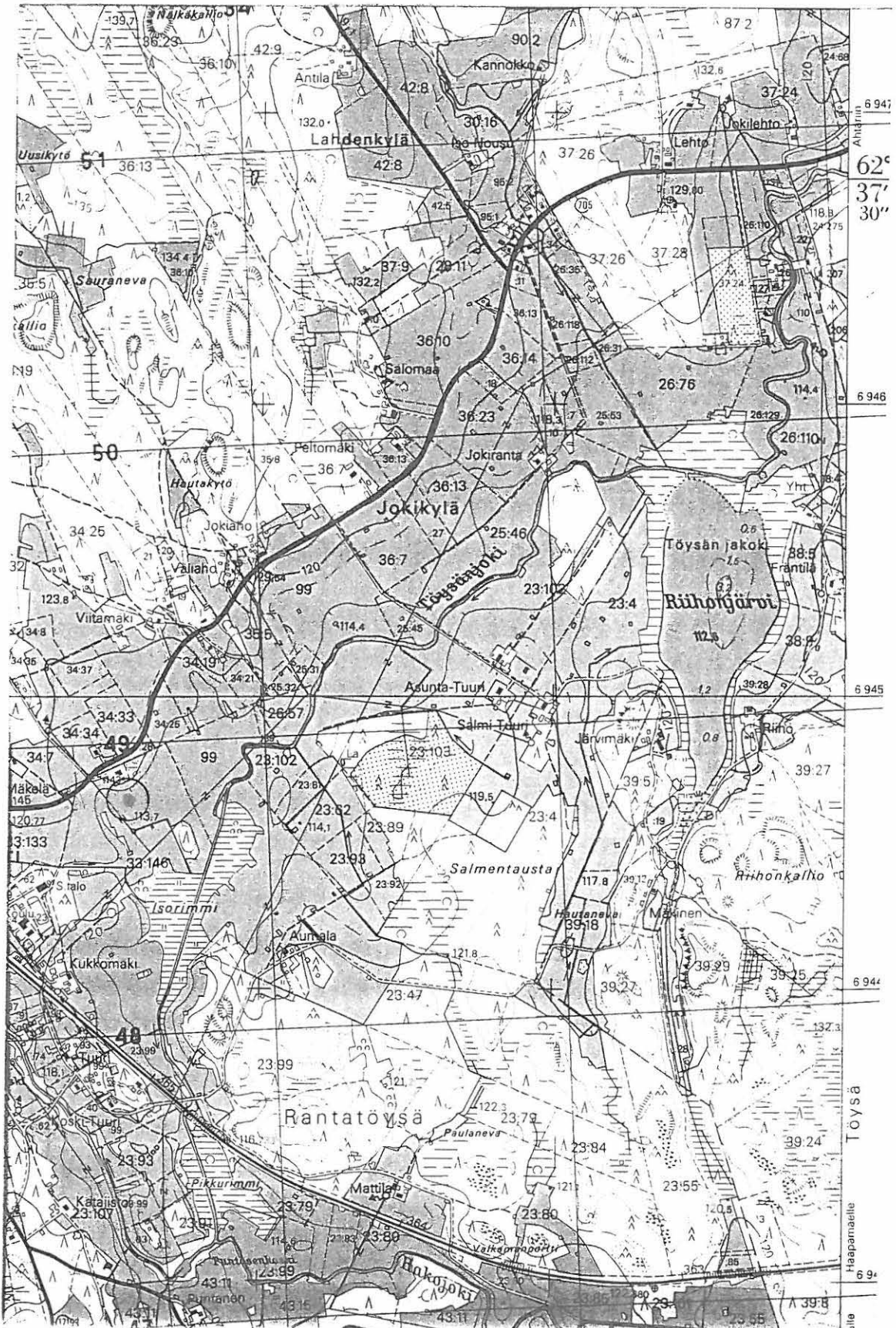
Kuvaus: Kaarnakohon on löytänyt Kalevi Viitamäki salaojittaessaan Mäkelä-nimisen tilansa peltoja. Löytö oli pellon alla kortekerroksessa, jonka päällä oli n. 70 cm paksuinen muta ja turvekerros. Kohosta on v. 1986 otettu 14-C analyysi, jonka mukaan koho ajoittuu myöhäismesoliittiseen kivikauden lopulle (Hel-2314 6450 BP + -120). Ilmeisesti se ajoittuu aikaan, jolloin Isorimmi-niminen suoalue oli järvenä. Koho löytyi muinaisjärven todennäköisen luoteisrannan läheisyydestä. Saman Isorimmin länsirannalla sijaitsee kivikautinen asuinpaikka Isorimmi (Kukkomäki) (ks. kohde 5), n. 350 m etelään kaarnakohon löytöpaikasta.

Kartta s. 74

kuva (negat.)

TÖYSÄ 29 MÄKELÄ

Pk 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

TÖYSÄ 30 KYLMÄPURO

Kivikautinen irtolöytöpaikka

lk.

Kylä, kyläosa: Töysä, Tuuri

Tila: Rn:o 33:109 ? om. Annikki Ritola, 63610 TUURI ?

Pk 2223 09 ALAVUS (1981, pp. 1985)

Koordinaatit: likim. x=6944 68, y=2485 60, z=107,5

Löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: Töysän museo (kivikirves)

Tutkimukset: (inv. 1992)

Ajoitus: kivikautinen

Vesistö: Lapuanjoki, Töysänjoki

Sijainti: Töysän kirkolta linnuntietä n. 6 km lounaasen, Tuurin kylän länsipuolella, Haapamäki-Seinäjoki rautatien ja Töysänjoen pohjoispuolella pellolla.

Kuvaus: Inventoinnin aikana sain kuulla Kokkomäen talonväeltä (ks. kohde ISORIMMI (KUKKOMÄKI)), että Erkki Ritola Tuurista olisi löytynyt kivikirveen. Tapasin E. Ritolan lesken Annikki Ritolan, joka asuu edelleen tilalla, josta löytö on peräisin. Hänen mukaansa olisi kirves jostakin rautatien reunassa olevasta pellon alareunasta paikasta, joka on lienee n. 70-80 m Töysänjoen uomasta. Alue oli nurmella, eikä sitä tarkastettu keväällä 1992.

Kartta s. 76

kuva (negat.)

diaposit.

TÖYSÄ 30 KYLMÄPURO

Pk 2223 09 ALAVUS
(1981, pp. 1985)

LUETTELO NEGATIIVEISTA (KUVISTA)

- 90397 (13) 11 KOSKI-TUURI, mahdollinen kivikautinen asuinpaikka pellolla Tuurinkosken rannalla, kuv. kohti SSE
- 90398 (k.3) 3 KALLIONIEMI, kivikautinen asuinpaikka taustalla oikealla rautatien oikealla puolella Hakojärven rannassa, kuv. itään
- 90399 (12) 10 PONNERANTA MANNERINTIE, mahdollista kivikautista asuinpaikka-aluetta peltoterasseilla vas. olevan Mannerintien vieressä pellolla, kuv. itään ja kohti Ponnenjärveä
- 90400 (k.4) 4 HAKOMÄKI (HANNULA), kivikautinen asuinpaikka taustalla keskellä peltoterassilla ja rinteessä, kuv. kohti NNW
- 90404 (k.7) 6 PELTOMÄKI, kivikautinen asuinpaikka kuvan keskellä taustalla peltorinteessä Alavus-Ähtäri-maantien alapuolella, kuv. kohti NW
- 90405 (k.2) 2 NIKU-PENNALA, ristiretkiajan haudan löytöpaikka omakotitalon kohdalla, kuv. Pennalankosken länsirannalta kohti NE
- 90406-8 (k.8) 7 AUTIO-PENNALA, mahdollinen kivikautinen asuinpaikka pellolla, taustalla vas. Ponnenjärvi, oik. Pennalankoski, kuv. kohti NNE-ESE
- 90409 (k.9) 7 AUTIO-PENNALA, kivikautista asuinpaikka-aluetta pellolla, eteläisimmät kvartsit etualalta pellostä, vas. Autio (-Pennala), kuv. Keskustieltä kohti NNE
- 90417 (k.11) 9 TYRNI, mahdollinen kivikautinen asuinpaikka töyräällä kuvan keskellä tien oikealla puolella joen varressa, kuv. itään
- 90418 (k.10) 8 VUORELA / VUORENMAA, kvartsi- ja irtolöytöpaikka taustalla peltorinteessä keskellä alhaalla näkyvän metsikön takana, kuv. Mäenniemenlamin laskuojan sillalta kohti SSW
- 90420 (k.1) 1 TOHNINMÄKI, ristiraunion paikka Ritolaan vievän paikallistien vas. (luoteis-) puolella pensaikossa, oik. autiona oleva Tohnin talo, kuv. kohti pohjoista
- 90421 (k.5) 5 ISORIMMI KUKKOMÄKI, kivikautinen asuinpaikka

- taustalla oikealla peltokynnöksessä, kuv. Aumalan tasoristeyksestä kohti NW
- 90422 (k.6) 5 ISORIMMI KUKKOMÄKI, kivikautinen asuinpaikka taustalla peltokynnöksessä Isorimmin soistuneen lasketun järven rannassa, kuv. Kukkomäen talolta kohti NE

LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA

- 26160 Erkki Ritolan 1980-luvulla Tuurin Kylmäpuron (30 KYLMÄPURO) läheisyydestä pellosta löytämän kivikirveen toinen lape, Töysän museossa
- 26161 Kuten edellinen, kirveen toinen lape
- 26162 6 PELTOMÄKI, kivikautinen asuinpaikka taustalla keskellä peltorinteessä Alavus-Ähtäri -maantien alapuolella, kohti NW
- 26164 5 ISORIMMI KUKKOMÄKI, kivikautinen asuinpaikka taustalla peltokynnöksessä Isorimmin entisen järven rannassa, kuv. Aumalan tasoristeyksestä kohti NW

Töysä 1 TOHNINMÄKI
2 NIKU - PENNALA

79

K 1. Tohniinmäki, ristiraunion paikalla f 90430
Ritolaan viivän paikallistien var.
puolella (luoteispuolella) pensaskeuhassa
oik. autiona oleen Tohniin talo;
kuv. kohti pohjoista

K 2. Niku - Pennala, ristiretturajan f 90405
hautausmaahan paikalla omakoti.
talon kohdalla, kuv. Pennalan -
kylän länttäpäädeltä → NE

TÖYSÄ 3 KALLIONIEMI
4 HAKOMÄKI

K 3. Kallioniemi kivikaution asuin-
paikka taustalla oikealla, rann.
tatieä oik. puolella Hakojärven
rannassa, kuv. kohti E

K 4. Hakomäki kivikaution asuin-
paikka taustalla keskellä pelto-
ranteena ja teräsvalla, kuv.
kohti NNW

K 5. ISORINNI KUKKOMÄKI, Kivihauti f 90421
 nen asf. taustalla pik. pelto kivihaudan
 van. kulkumäen ulkopuolella. Vuosi 1960

K 6. Isorinni KUKKOMÄKI, Kivihauti f 90422
 taustalla peltohaudan ulkopuolella
 rannalla, Vuosi NE

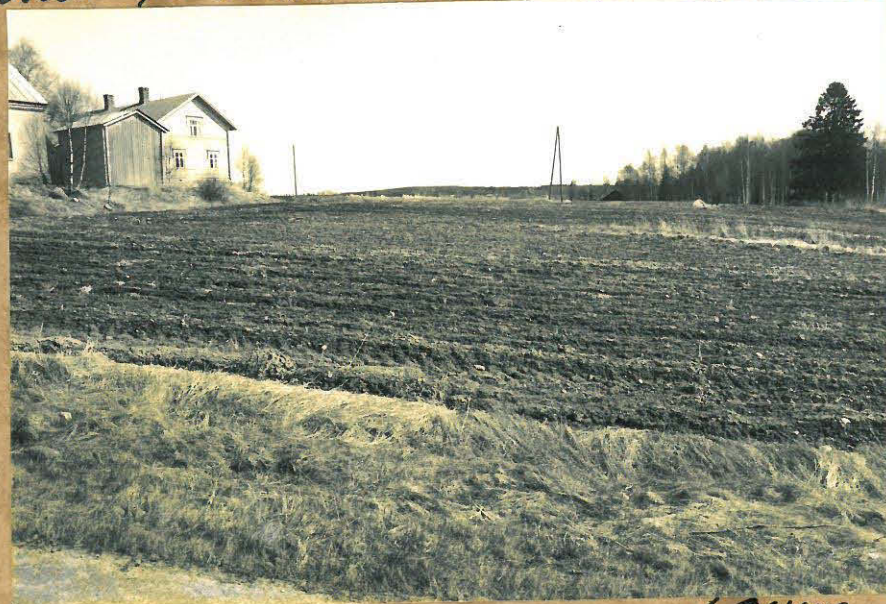

K 7. Peltomäki, Kivihaudan asuinalueen
 taustalla kerkulla peltohaudan,
 Vuosi NW

TÖYSPÄ 7 AUTIO-PENNALA

K8. AUTIO-PENNALA, kvanttien asuinpaikka pellolla (tyttö) pellolla van. - huoneella, f 90406-408
 par. kvanttien villo oik. rennasta van. huoneella pohjoispuolelta van. Autio-Pen.
 nala, oik. pennalanenostu ja Niilin-Pennalan lp. vuoti: NNE - ESE

f 90409
 K9. AUTIO-PENNALA, eteläisintä
 kvanttien kvanttilta etualalla
 pellona, kuv. Keskimäeltä kartti NNE

K. Katiskoski 1992

TOYSA 8 VUORELA VUORENMAA
9 TYRNI

83

f 90418
K 10. Vuorela kvarttiläpaikalla
ja irtolähtöalue taustalla pelti,
rinteröä kuvan keskellä puolen
takana, kohti: SW

f 90417
K 11. Tyrni, mahdollinen kiikantinen
asuinpaikka tyrmällä kuvan
keskellä tien oik. puolella,
joen varrella, kuv. kohti: E

TÖYSÄ 10 PONNERANTA MANNERINTIE
11 KOSKI - TUURI

K 12. PONNERANTA MANNERINTIE, f 90399
mahdollista navikautista
asuinpaikka-alueita pelloteran-
seilla vas. olevan Mannerintien
vierona 4 eri löylyaluetta eri
terasseilla luvv. itään ja kohti
Ponnenjärveä.

K 13. Koski-Tuuri, huvikautista f 90397
mahdollista asuinpaikka-
pellolla Taurinkosken rannalla,
koulu SSE luvv.